

Landinrichtingsplan *herinrichting*

Enschede- Zuid

Uitgave:

Landinrichtingscommissie Enschede-Zuid

Postbus 10051

8000 GB ZWOLLE

oktober 2000

Met instemming van de Centrale Landinrichtingscommissie, maart 2000

Inhoud

4	Samenvatting	
7	1. Inleiding	
8	2. Beschrijving van het gebied	
8	2.1. Korte beschrijving van het gebied	
12	2.2. Gebied en beleid	
14	3. Van voorontwerp naar ontwerp	
14	3.1. Inspraakreacties en ontwikkelingen	
17	3.2. Tussentijds overleg	
18	4. Doelstellingen en plan in hoofdlijnen	
18	4.1. Doelstellingen	
19	4.2. Hoofdlijnen plan	
20	5. Het plan	
20	5.1. Inleiding	
20	5.2. Water en bodem	
24	5.3. Landbouw	
26	5.4. Natuur	
30	5.5. Landschap en cultuurhistorie	
32	5.6. Leefbaarheid en openluchtrecreatie	
36	6. Grondverwerving en kosten	
39	7. Hoe nu verder	
41	Bijlage 1	Samenstelling Landinrichtingscommissie
42	Bijlage 2	Kostenoverzicht
44	Bijlage 3	Beken en taakstelling/korting (huiskavels)
46	Bijlage 4	Verklarende woordenlijst
49	Bijlage 5	Literatuurlijst

Samenvatting

Dit rapport is het landinrichtingsplan voor de herinrichting Enschede-Zuid. De oppervlakte van het gebied is ca. 5000 ha. De Landinrichtingscommissie voor de herinrichting Enschede-Zuid heeft dit plan opgesteld. Dit plan is een vervolg op het Voorontwerpplan/Milieueffectrapport (VOP/MER) dat in 1997 met belanghebbenden is besproken. In het VOP/MER was een drietal alternatieven opgenomen. Op basis van de inspraakresultaten, de adviezen van de Commissie voor de Milieueffectrapportage en hernieuwd overleg met betrokken instanties en belanghebbenden is een plan samengesteld dat in grote lijnen overeenkomt met het "Alternatief Nieuw/Voorkeur" uit het voorontwerpplan. Bepaalde onderdelen zijn echter aangevuld of gewijzigd. Het voorliggende plan is opgesteld binnen de randvoorwaarden van het provinciale beleid. Eén van de randvoorwaarden is bijvoorbeeld de plaats en de oppervlakte van de nieuwe natuurgebieden in Enschede-Zuid. Gedeputeerde Staten stelt in 2000 het natuurgebiedsplan/beheersgebiedsplan Zuid-Twente vast. De naam "reservaats- en natuurontwikkelingsgebieden" is veranderd. Deze gebieden worden voortaan "nieuwe natuur" genoemd.

De Landinrichtingscommissie is zich bewust van de snelle maatschappelijke ontwikkelingen van deze tijd. Deze ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op de gewenste inrichting van het gebied. Het plan kan daarop aangepast worden. Uiteraard wel in goed overleg met belanghebbenden en getoetst aan de doelstellingen en beleidskaders die door de Landinrichtingscommissie als uitgangspunten zijn aanvaard. In het voorliggende plan is een aantal maatregelen beschreven die een belangrijke bijdrage leveren aan de doelstellingen voor landbouw, natuur, landschap, recreatie, leefbaarheid, water en bodem. Een aantal maatregelen is heel concreet. Een aantal andere maatregelen is minder concreet. Deze worden in een later stadium nader uitgewerkt: de zogenaamde planuitwerkingen.

Dit rapport is door de Centrale Landinrichtingscommissie in ontwerp vastgesteld. Na goedkeuring door Gedeputeerde Staten hebben deze het ontwerpplan een maand ter visie gelegd. Belanghebbenden konden hierop bedenkingen indienen. Na afhandeling van de bedenkingen is in oktober 2000 het landinrichtingsplan door Gedeputeerde Staten vastgesteld en het besluit tot uitvoering genomen.

Het Plan

Het plan bevat maatregelen die verbeteringen voor het landelijk gebied van Enschede, Hengelo en Haaksbergen inhouden. Het doel van het plan is het landelijk gebied meer geschikt te maken voor de functies die het moet vervullen. Dit betekent een duurzame landbouw, een betere natuur, meer recreatie, een mooi landschap, verkeersveilige situaties en een schoon milieu.

De volgende maatregelen, die hieraan een bijdrage kunnen leveren, zijn in het plan opgenomen:

- verbetering van de inrichting van het landbouwgebied; dit betreft vooral de verbetering van de verkaveling van de landbouwbedrijven; boerderijverplaatsingen/-uitplaatsingen kunnen hieraan mede een bijdrage leveren;
- de realisering van nieuwe natuur;
- de aanleg van ecologische verbindingzones en vermindering van aanwezige barrières voor de natuur;
- een verbetering van de waterbeheersing voor landbouw en natuur. Niet alleen wat betreft de peilen en de grondwaterstanden, maar ook verbetering van de waterkwaliteit;
- plaatselijk verminderen van verontreinigingen van de bodem;

Twents landschapsbeeld in de Boekelerhoek

- verbetering van de kwaliteit van het landschap door de herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen te vergroten;
- inrichting van het stadsrandgebied;
- aanleg van fiets-, wandel- en ruiterspaden om de recreatieve mogelijkheden te vergroten en de kwaliteit van de aanwezige paden te verhogen;
- vermindering van verkeersonveilige situaties.

Een aantal planonderdelen is nog niet concreet uitgewerkt. Door middel van een planuitwerking zal dit in de uitvoeringsperiode plaatsvinden.

Grondbehoefte en kosten

Grondbehoefte

Om het plan te realiseren, is er grond nodig. In totaal 404 ha. De te verwerven gronden kunnen op twee manieren ter beschikking komen, namelijk via de korting en via vrijwillige verwerving. De korting is geraamd op ca. 35 ha. Via vrijwillige verwerving zal ca. 404 ha aangekocht moeten worden. In de vrijwillige aankoop zitten ook de hectares die de korting compenseren.

Per 1 maart 2000 had het Bureau Beheer Landbouwgronden ca. 148 ha verworven.

Kosten

De kosten van het plan zijn geraamd op ca. 30 miljoen gulden. De Rijksoverheid heeft de inspanningsverplichting het grootste deel van deze kosten voor haar rekening te nemen. Uitgaande van het huidige subsidiebeleid is dit ca. 20 miljoen. Door recent gewijzigd beleid worden vanaf 1 januari 1999 door de Rijksoverheid alleen kortlopende (periodes van maximaal 4 jaar) verplichtingen aangegaan. Voor deze periode 2001 tot en met 2004 heeft de commissie een inschatting gemaakt van de uit te voeren werkzaamheden en bijbehorende kosten.

Naast de beschikbare gelden voor landinrichting zal ook gebruik gemaakt worden van mogelijk andere beschikbare Rijks gelden. Ook leveren de betrokken instanties, zoals Provincie, Gemeenten en Waterschap een bijdrage: ruim 7 miljoen. De individuele belanghebbenden en gezamenlijke eigenaren dragen ruim 2 miljoen bij. De belanghebbende grondeigenaren betalen op basis van het nut.

Als er geen nut is, zijn er ook geen kosten.

Projectbord bij Twekkelerbrug

Inspelen op veranderingen

De Landinrichtingscommissie streeft ernaar de uitvoering van het plan voortvarend ter hand te nemen en wil het plan binnen 10 jaar uitvoeren. Hierbij speelt het beschikbare geld en de grondverwerving een belangrijke rol van betekenis. Zij zal daarbij gebruik maken van de mogelijkheden die de Herijking Landinrichting (vernieuwing van landinrichting) biedt. Door optimaal gebruik te maken van alle instrumenten/modules die daarbij ontwikkeld zijn, kunnen de gewenste doelen mogelijk sneller en effectiever worden bereikt. Dit betekent een meer procesmatige aanpak: in overleg wordt met een ieder stapsgewijs bepaalde onderdelen van het plan uitgewerkt en ook uitgevoerd. Dit leidt uiteindelijk tot een snellere realisering van het plan. Naast de landinrichtingsinstrumenten zal ook gebruik gemaakt kunnen worden van andere aanwezige instrumenten.

Voor de zogeheten 'concentratiegebieden' in Oost- en Zuid-Nederland is de Reconstructiewet Concentratiegebieden in voorbereiding. Enschede-Zuid ligt in het Concentratiegebied Oost. Als deze wet is aangenomen, zal het Landinrichtingsproject Enschede-Zuid onder deze wet tot uitvoering worden gebracht.

De Reconstructiecommissie voor Salland/Twente stelt voor het concentratiegebied een reconstructieplan op. Dit plan op hoofdlijnen krijgt ook zijn doorwerking in het door de Landinrichtingscommissie uit te voeren plan. Welke consequenties dit heeft voor procedurele, financiële, inhoudelijke en juridische aspecten is in dit stadium nog niet geheel duidelijk. Wel kan geconstateerd worden dat de doelen van de Reconstructie voor een groot deel overeenstemmen met de doelen zoals die in het landinrichtingsplan zijn opgenomen. Eén en ander kan betekenen dat ter wille van een goede afstemming een aantal aanpassingen van dit plan en de beschreven procedures gewenst zullen zijn.

1 Inleiding

Voor u ligt het landinrichtingsplan voor de herinrichting Enschede-Zuid. Dit plan is tot stand gekomen na aanpassing van het voorontwerp-landinrichtingsplan dat in 1997 aan u is gepresenteerd.

Het voorontwerpplan is gewijzigd naar aanleiding van de inspraakreacties, het standpunt van Gedeputeerde Staten, de aanbevelingen van de Commissie voor de Milieueffectrapportage en overleg met de omliggende gemeenten, het Waterschap en de belanghebbenden.

Het ontwerpplan is door Gedeputeerde Staten in maart 2000 ter visie gelegd. Na verwerking van de bedenkingen, wat enkele aanpassingen op de plankaart betekende, is het landinrichtingsplan in oktober 2000 door Gedeputeerde Staten vastgesteld.

Dit landinrichtingsplan is de basis voor de uitvoering. Wat moet daarvoor in het gebied gebeuren, welke werken worden uitgevoerd, wat kost het, wie krijgt wat en wie zorgt uiteindelijk voor beheer en onderhoud? Dit alles is samengevat in dit plan.

In dit plan komen achtereenvolgens aan de orde:

- een korte beschrijving van het gebied;
- de inspraakreacties en tussentijds overleg;
- de doelstellingen en plan in hoofdlijnen;
- de beschrijving van de planmaatregelen;
- de grondverwerving en de kosten;
- de verdere procedure.

Voor een meer uitvoerige beschrijving van het gebied, de knelpunten, de doelstellingen en de effecten wordt verwezen naar het voorontwerpplan.

De maatschappelijke ontwikkelingen gaan snel. Op het moment dat dit plan werd vastgesteld, waren er mogelijk al weer ontwikkelingen die een aanpassing van dit plan vergen. Gezien de flexibele opzet van dit plan behoort dat tot de mogelijkheden. De hoofdlijnen van het plan zullen echter ongemoeid blijven.

Nadere informatie kan worden verkregen bij de:

Provincie Overijssel
Postbus 10078
8000 GB ZWOLLE
telefoon 038-4252525
De heer H. van Vilsteren
en/of

Landinrichtingscommissie Enschede-Zuid
secretariaat: Postbus 10051
8000 GB Zwolle
telefoon: 038-4271229
De heer A.P. Stokman
De heer D. J. Maalderink

2 Beschrijving van het gebied

2.1 Korte beschrijving van het gebied

Inleiding

De herinrichting Enschede-Zuid (ca. 5000 ha) ligt ten zuiden van Enschede en binnen de gemeenten Enschede, Hengelo en Haaksbergen. Waterstaatkundig valt het gebied binnen het waterschap Regge en Dinkel, dat tevens de zorg voor het waterkwaliteitsbeheer heeft.

Bodem en water

Bodem

Een kenmerkend element van het bodem- en watersysteem in Enschede-Zuid is de stuwwal in het oosten. Deze bestaat voornamelijk uit slecht-doorlatende keileem en klei. Nabij deze stuwwal is een vrij sterke helling aanwezig, namelijk van 50 m naar 35 m+ NAP. Op de flanken van de stuwwal ligt een aantal dalvormige laagten. Een aantal beken ligt in deze laagten.

Het herinrichtingsgebied bestaat voornamelijk (85%) uit zandgronden. De overige gronden zijn veengronden, moerige gronden en kleigronden.

In het Usselerveen is in de periode 1926-1957 ca. 150 ha grond bedekt met een laag huis- en straatvuil. Nadat ze zijn afgedekt met een laagje grond zijn deze gronden door de landbouw in gebruik genomen. De laagdikte varieert van 0.20 m-0.75 m. Onderzoek heeft uitgewezen dat er geen verontreinigde stoffen in het gewas zitten. Op basis van de onderzoeksresultaten vindt de Provincie het niet noodzakelijk dit gebied te saneren.

In hetzelfde gebied ligt een stortplaats van ca. 3 ha met een hoogte van 8-10 m. Naast huis- en straatvuil is mogelijk ook industrie-afval gestort. Onderzoek heeft uitgewezen dat het grondwater sporen van verontreiniging vertoont.

Ontginningsweg

In het noordwestelijke deel van het gebied liggen locaties, die (mogelijk) vervuild zijn met HCH. Niet alle percelen zijn volgens de Provincie saneringsbehoefstig. De Provincie is bezig met een vervolgonderzoek.

The map displays the Twente region, highlighting the water management area of the Twentekanaal. Key features include:

- Water Management Areas:** Twentekanaal, Schopbeek, Elsbeek, Twakkelerbeek, Nieuwe beek, Houwbeek, Feetinkbeek, Ruitbeek, Hargmolenbeek, Slagtersmatenbeek, Bruninksbeek, Stroinksbeek, Glanerbeek, Hegebeek, and Usselerstroom.
- Infrastructure:** A major road (A1) and a railway line (dashed line) are shown.
- Legend:**
 - grens herinrichting (dashed line)
 - waterlopen / beken (blue line)
 - stroomrichting (blue arrow)
- Locations:** Hengelo, Enschede, Glanerbrug, Boekelo, and Haaksbergen.

Hoofdwaterlopen/beken

Het regionale grondwatersysteem wordt bepaald door de stuwwal als waterscheiding. De grondwaterstroming is voornamelijk gericht van het oosten naar het noordwesten. In het meest oostelijke deel van het gebied stroomt het water vanwege deze waterscheiding in oostelijke richting.

In het zuiden wordt met Duitsland een grensoverschrijdend plan voor beekherstel voorbereid. Het betreft aankoppelingen op de Glanerbeek en een zijloop van de Bruninksbeek.

In een aantal waterbodems nabij overstorten en voormalige effluentlozingen komen verontreinigingen met een klasse 3 of 4 (saneringsbehoefte) voor.

In het gebied liggen vier riooloverstorten. Verspreid in het gebied wordt afvalwater van bebouwing waar nog geen riolering aanwezig is, geloosd op het oppervlaktewater.

De landbouw is reeds lange tijd een belangrijke functie in Enschede-Zuid. Voor de ontwikkeling en inrichting van het gebied zijn in het verleden met name de landbouwkundige activiteiten bepalend geweest. Bovendien was het beheer van het landelijk gebied bijna geheel in handen van de agrariërs. Voor de toekomst is het van belang dat de landbouw deze rol blijft vervullen.

De oppervlakte cultuurgrond, ca. 3500 ha, wordt voor ca. 65 % gebruikt als grasland en ca. 35 % voor akkerbouw (in hoofdzaak snijmaïs). In het gebied Enschede-Zuid komen ca. 190 geregistreerde bedrijven voor. Ruim de helft hiervan wordt gerekend tot de zogenaamde grote bedrijven (groter dan 20 NGE). De gemiddelde oppervlakte van de grote bedrijven is ca. 23 ha en de gemiddelde productieomvang ca. 70 NGE. Globaal gezien bestaan zij voor 55 % uit melkveehouderij, 13 % uit intensieve veehouderijen, 4 % uit tuinbouwbedrijven. De overige hebben een mengvorm. De veebezetting vertoont een dalende tendens. Er is geen mestoverschot in het gebied.

Het gemiddeld aantal kavels van de melkveebedrijven is 7. Het gemiddeld kavelaantal van alle bedrijven is 5. De oppervlakte grond bij huis is over het algemeen te laag (ca. 10 ha). Ca. 55 % van de melkveebedrijven heeft minder dan 60 % van de grond bij huis liggen. Plaatselijk ondervindt de landbouw periodiek hinder van wateroverlast en droogtegevoeligheid.

Natuur

In Enschede-Zuid is nog veel natuur aanwezig, die in belangrijke mate karakteristiek is voor specifieke omstandigheden op hogere zandgronden in het algemeen en stuwwalgebieden in het bijzonder. Het gebied is rijk aan opgaande begroeiingen in de vorm van bossen, struwelen, houtwallen en singels.

Boekelerbeek

De bossen kennen een grote variatie onder invloed van verschillen in nat-droog, bodem (zand/leem/veen), leeftijd en ontstaanswijze.

Heide- en hoogveenvegetaties zijn in grotere oppervlakten aanwezig langs de zuidoostrand van het gebied. Met name de hoogveenvegetaties van het Aamsveen en de verspreid gelegen vochtige heide en vennen zijn waardevol.

De graslanden in het gebied kennen overwegend een intensief gebruik. De soorten van meer extensief graslandgebruik zijn deels beperkt tot bermen en perceelsranden. Langs het Aamsveen en plaatselijk in de Boekelerhoek komen nog soortenrijke vochtige graslanden voor. De beken in het gebied zijn voor het grootste deel vergraven, maar een aantal tracés heeft nog een hoge natuurlijksheidsgraad met betrekking tot oevervorm en beekbegeleidende begroeiing.

Enschede-Zuid is rijk aan broedvogels, amfibieën en dagvlinders. De broedvogelrijkdom hangt vooral samen met de kleinschaligheid en de grote variatie in natuur en landschap. Geschikte omstandigheden voor amfibieën en dagvlinders zijn met name het gevolg van de aanwezigheid van heide en andere schrale vegetaties en daarnaast eveneens de kleinschaligheid met veel lijnvormige landschapselementen.

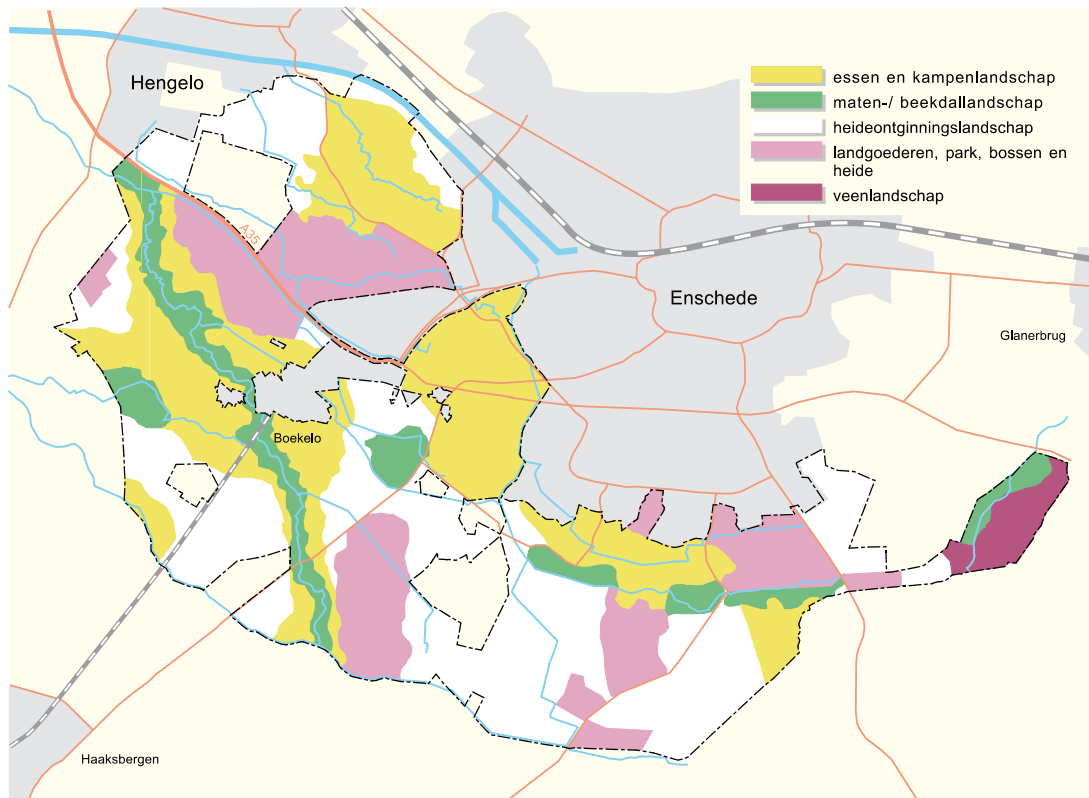
De aanwezige natuurwaarden staan sterk onder druk als gevolg van verdroging, versnippering, schaalvergroting en invloed van meststoffen. Verdroging en vermesting hebben vooral een invloed op de nog aanwezige schrale vegetaties. Schaalvergroting en versnippering grijpen zowel in op de soorten, die direct van de kleinschaligheid afhankelijk zijn als op de mogelijkheden tot uitwisseling van soorten tussen natuurgebieden.

Landschap en cultuurhistorie

In Enschede-Zuid is nog een aantal historische landschappen duidelijk herkenbaar (zie fig. Landschapstypen). Deze zijn:

- essenlandschap;
- kampen-, maten- en beekdallandschap;
- heideontginningen;
- landgoederen, bossen en heiderestanten.

Het essenlandschap stamt uit de oudste ontginningen. Het bestaat uit hooggelegen en open akkerbouwcomplexen. Karakteristiek zijn de steilranden, de onregelmatige percelering en het microreliëf. In Enschede-Zuid zijn de essen over het algemeen beperkt van omvang, zoals bij Tweekelo en Broekheurne. Alleen de Usseleres vormt een duidelijke uitzondering.

Landschapstypen

Het kampen- en matenlandschap is later ontstaan. De hoger gelegen kampen waren als bouwland en de lagere maten als grasland in gebruik. Dit landschap wordt met name aangetroffen rondom de essen van Usselo en Twekkelo en langs de Rutbeek, de Boekelerbeek en de Bruninksbeek. Kenmerkend zijn de kleinschaligheid, beslotenheid, hoogteverschillen, het grillige verloop van de perceelsgrenzen en de wegen en de veelvuldig voorkomende bosjes. De maten zijn niet meer zo goed te herkennen. Oorzaken hiervan zijn het verdwijnen van beplanting op de perceelsgrenzen en gewijzigd grondgebruik. Het beekdallandschap kan gezien worden als een voortzetting van het matenlandschap. Het zijn de wat lager gelegen gebieden langs de beken in het gebied. Het zijn over het algemeen smallere stroken, plaatselijk reliëfrijk en afwisselend meer of minder gesloten.

De jonge heideontginningen bestaan uit open, grootschalige landbouwgebieden met weinig hoogteverschillen, strakke perceelsgrenzen, rechte wegen en weinig bebouwing.

Gedeelten van de heidegronden zijn in bos omgezet. Ook zijn er heiderestanten overgebleven, die voor een deel op natuurlijke wijze bebost zijn geraakt. Opvallend in het gebied zijn de vele landgoederen. Kenmerkend hiervoor zijn de beslotenheid, gevarieerdheid en hoge belevingswaarde. Goede voorbeelden hiervan zijn te vinden in Broekheurne, de Boekelerhoek en ten oosten van de Rutbeek.

De nabijheid van de steden Enschede en Hengelo is voor een belangrijk deel van het gebied bepalend voor het landschapsbeeld. De invloed van de steden strekt zich uit tot ver in het buitengebied.

De kenmerken van de verschillende landschappen en de onderlinge verschillen raken steeds meer genivelleerd. Toch is er nog veel van de historische waarden overgebleven. De oude boerenerven spelen hierin een belangrijke rol. Langs de Usselerveenweg liggen twee beschermde archeologische monumenten, terwijl op meerdere plaatsen sprake is van archeologische sporen. Rond Hengelo en Enschede wordt vanaf 1918 zout gewonnen. Deze zoutwinning is een halve eeuw van directe invloed geweest op het landschap. Enkele zwarte, houten pomphuisjes die niet meer gebruikt worden, zijn als industriële monumenten nog in het gebied aanwezig.

Leefbaarheid en recreatie

De bewoning in het gebied komt zowel in verspreide vorm als in de vorm van buurtschappen voor. Veel mensen zijn werkzaam in de landbouw. Bij bepaalde kruisingen komen verkeersonveilige situaties voor. Het gebied kent een zeer dicht wegenpatroon. Bovendien is in het gebied op verschillende plaatsen sprake van sluipverkeer. Dit levert ongemak en gevaren op voor fietsers. De gebruiksmogelijkheden van het stadsrandgebied zijn beperkt. Daarnaast is de ontsluiting van dit gebied onvoldoende voor de bewoners uit de stad.

Het gebied heeft een belangrijke functie voor het recreatief medegebruik. Het gaat hierbij om wandelen, fietsen en paardrijden. Door het gebied lopen enkele langeafstandswandel- en fietspaden. Het dagrecreatieobject Het Rutbeek ligt als een enclave in het gebied. Er zijn vijf terreinen voor verblijfsrecreatie, een aantal verspreid gelegen volkstuincomplexen en enkele maneges.

Bij nieuwe natuur worden 3 categorieën onderscheiden:

- aankoop: bij aankoop wordt de grond verworven door de Dienst Landelijk Gebied en vindt doorlevering plaats aan een natuurbeschermingsinstantie;
- particulier beheer: bij particulier beheer blijft het eigendom van de grond bij de eigenaar.

Zouthuisjes

Tussen Haaksbergen en Boekelo is een toeristische spoorwegverbinding (Museumbuurtspoorlijn).

2.2 Gebied en beleid

De Landinrichtingscommissie heeft bij de planvorming rekening gehouden met de wensen die er vanuit het gebied zijn. Voorts is uitgegaan van het rijks- en provinciale beleid. Van belang hierbij zijn het Streekplan Twente, de partiële streekplanherziening Stadsgewest Twente, het Waterhuishoudingsplan Overijssel, het Beleidsplan Natuur en Landschap Overijssel (BNLO) en het Milieubeleidsplan. De uitwerking van het BNLO voor Enschede-Zuid is een belangrijke randvoorwaarde voor de planvorming. In dit “Beheers- en begrenzenplan Enschede e.o.” is de begrenzing van de nieuwe natuurgebieden vastgelegd. Dit plan is inmiddels opgenomen in het natuurgebiedsplan/beheersgebiedsplan Zuid-Twente. De reservaat- en natuurontwikkelingsgebieden worden voortaan nieuwe natuur genoemd en als zodanig op de plankaart aangegeven.

Voor het omzetten van de landbouwgrond in natuur ontvangt de eigenaar een vergoeding. Particulier beheer is geen taak van de Landinrichtingscommissie;

- particulier beheer of aankoop: voor deze categorie geldt dat zowel particulier beheer en aankoop mogelijk zijn.

Er is tevens rekening gehouden met de plannen van gemeenten (bestemmingsplan buitengebied, enz.) en plannen van het Waterschap (waterbeheersplan en het plan “Herstel beken Enschede-Zuid”).

In het ontwerp is geen rekening gehouden met de inpassing van de aanleg van Rijksweg 15 en de noordoostelijke aftakking van de Betuwelijn.

Er zijn nog teveel onzekerheden over de realisering van deze projecten en de uiteindelijk tracékeuzes. Indien tijdig een tracékeuze bekend is, kan hiermee in het kader van de herinrichting zo nodig rekening worden gehouden.

Ook is een aantal plannen in ontwikkeling, zoals de mogelijke doortrekking van de Museumbuurtspoorlijn Haaksbergen-Boekelo naar Hengelo en de bouw van de Grolsch-brouwerij op de Grote Plooy in Boekelo.

Bovendien is de gemeente Enschede aan het zoeken naar locaties voor een toekomstig industrie-terrein (o.a. noordelijk deel Usseleres) en woningbouw (o.a. zuidkant Enschede). Ook hiervoor geldt dat er waar nodig rekening mee wordt gehouden.

Op rijksniveau wordt nieuw beleid ontwikkeld voor de realisering van een vitaal platteland voor de zogenaamde concentratiegebieden. Dit zijn de zandgebieden met intensieve veehouderij in Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg. De ministeries van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) bereiden voor deze gebieden een Reconstructiewet Concentratiegebieden voor op basis waarvan deze gebieden opnieuw moeten worden ingericht. Deze Reconstructiewet streeft de volgende doelen na:

- verbeteren, versterken en verbreden van de economische structuur van het concentratiegebied als geheel;
- verbeteren van de milieu- en waterkwaliteit;
- verbeteren van de kwaliteit van natuur en landschap;
- verminderen van de veterinaire risico's.

Het landinrichtingsgebied Enschede-Zuid behoort tot het concentratiegebied Oost. Dit betekent dat het reconstructieplan, dat daarvoor wordt opgesteld, ook zijn doorwerking zal hebben op Enschede-Zuid. Naar verwachting wordt de Reconstructiewet Concentratiegebieden in 2001 vastgesteld. De Commissie krijgt naar verwachting over de Reconstructie een aanvullende opdracht van het provinciaal bestuur. Voor Salland/Twente wordt namelijk door een Reconstructiecommissie een reconstructieplan opgesteld. Vooruitlopend op de feitelijke uitvoering probeert de Commissie een deel van het landinrichtingsplan versneld gerealiseerd te krijgen door gebruik te maken van de reeds beschikbare reconstructiegelden.

Voorts heeft de minister van LNV wijziging van de Landinrichtingswet 1985 in het vooruitzicht gesteld. In het kader van de zogenaamde Herijking Landinrichting zijn hiervoor allerlei voorstellen ontwikkeld om versnelling, vereenvoudiging en verbreding van landinrichting mogelijk te maken.

Museumbuurtspoorlijn van Haaksbergen naar Boekelo

3 Van voorontwerp naar ontwerp

3.1 Inspraakreacties en ontwikkelingen

Door 147 insprekers zijn 416 reacties gegeven op het VOP/MER. De reacties hebben de Landinrichtingscommissie inzicht gegeven op welke onderdelen er aanpassing van het plan wordt verwacht. In deze samenvatting wordt hiervoor op een aantal onderwerpen nader ingegaan.

Als gevolg van de vestiging van Grolsch op de Grote Plooy is de grens van de herinrichting ter plaatse aangepast.

Recent zijn plannen door de gemeente Enschede ontwikkeld voor woningbouw aan de zuidkant van de stad. De Commissie vindt dat een afstemming van de woningbouwplannen moet plaatsvinden met de inrichting van de stadsrand.

Inspraakavond over het voorontwerpplan

Daarnaast heeft een aantal ontwikkelingen plaats gevonden met name op het gebied van de ruimtelijke ordening en de begrenzing van nieuwe natuurgebieden. Op de kaart bij het plan is meer gedetailleerde informatie opgenomen.

Algemeen

De Usseleres-Noord is door de gemeente Enschede aangewezen als zoeklocatie voor bedrijventerrein. De Commissie gaat voor de planvorming vooralsnog uit van voortzetting van het huidige gebruik.

De Commissie houdt met de Rijksweg 15 vooralsnog geen rekening. Het tracé staat namelijk nog niet vast. De noordelijke tak van de Betuwelijn is voorlopig geschrapt. In 2002 vindt een heroverweging plaats over de eventuele aanleg.

Bodem en water

Over eventuele sanering van huisvuilgronden in het Usselerveen zal nader overleg met betrokkenen plaatsvinden. Aspecten als kosten en wijze van sanering worden nog nader onderzocht.

Het Waterschap heeft over het eigendom, beheer en onderhoud van onderhoudspaden haar beleid gewijzigd. Dit houdt onder meer in dat langs 3e en 4e soort waterlopen in dit gebied geen onderhoudspaden meer aangelegd worden.

Een aantal belanghebbenden heeft bezwaar gemaakt tegen het verleggen van beken. Er zijn alternatieven hiervoor aangedragen. Deze suggesties zijn nader onderzocht. In het ontwerpplan zijn deze uitgewerkt.

Landbouw

De Landinrichtingscommissie heeft als doelstelling opgenomen 60-80 % van de grond bij huis. Dit is afhankelijk van bedrijfsgrootte en intensiteit van het bedrijf. Tijdens de inspraak is verzocht om hier minimaal 80 % van te maken. De Commissie denkt dat 80 % huiskavel niet voor alle bedrijven haalbaar zal zijn.

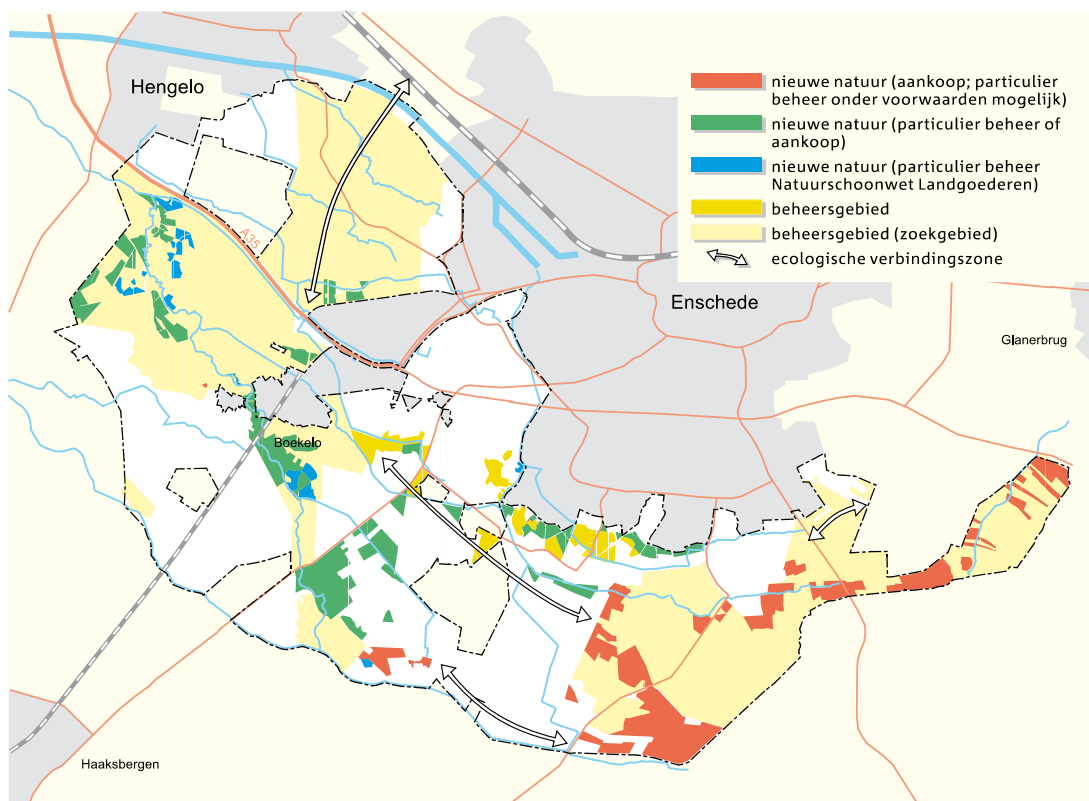
De Commissie streeft overigens naar een zo groot mogelijke huiskavel per bedrijf.

Diverse insprekers vinden de taakstelling te hoog. De taakstelling is inderdaad fors. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de BNLO-ha's, zijnde 353 ha reservaat- en natuurontwikkelingsgebied. Voor het ontwerpplan is het natuurgebiedsplan/beheersgebiedsplan Zuid-Twente uitgangspunt. In dit plan is 490 nieuwe natuur begrensd. Deze oppervlakte is als volgt onderverdeeld:

- 206 ha nieuwe natuur: aankoop;
- 35 ha nieuwe natuur: particulier beheer;
- 249 ha nieuwe natuur: aankoop en particulier beheer.

Daarnaast zijn gebieden aangegeven waar beheersovereenkomsten afgesloten kunnen worden (beheersgebied).

- 81 ha beheersgebied (zijnde concreet begrensde percelen);
- 1432 ha beheersgebied (zijnde een zoekgebied).

Natuurgebiedsplan/begrenzing nieuwe natuur

Voor het gebied de Boekelerhoek is een experiment particulier natuurbeheer uitgevoerd (zie 5.4). In navolging hiervan kunnen particulieren ingeschakeld worden voor natuurbeheer van gronden elders in Enschede-Zuid. Gedeputeerde Staten heeft in het natuurgebiedsplan/beheersgebiedsplan Zuid-Twente aangegeven welke gronden dit betreft. De Landinrichtingscommissie is voorstander van particulier beheer, afhankelijk van de doelstelling die nagestreefd wordt.

Tijdens de uitvoering van de herinrichting wordt naar verwachting niet alle grond voor nieuwe natuur verworven. De Commissie is in de taakstelling uitgegaan van een oppervlakte van 200 ha. Ook is in de taakstelling rekening gehouden met 100 ha zgn. landmetersha's. Deze oppervlakte komt ten goede aan de landbouw om een goed ruilplan te kunnen maken.

Natuur

De Commissie heeft over de natuurtechnisch in te richten waterlopen in dit rapport een aparte notitie (bijlage 3) opgenomen. Zij heeft knelpunten, die ontstaan bij aanleg van stroken langs beken op huiskavels geïnventariseerd. Vervolgens is in overleg met diverse betrokkenen naar een oplossing gezocht. Uitgangspunt is dat geen wezenlijke verkleining van de huiskavel mag plaatsvinden.

Voor de inrichting van de stadsrand was in het VOP/MER 100 ha gereserveerd. Verwerving van deze oppervlakte is slechts ten dele noodzakelijk. Recent zijn plannen door de gemeente Enschede ontwikkeld voor woningbouw in deze stadsrand. De Commissie vindt dat er een afstemming moet plaatsvinden van de woningbouwplannen met de inrichting van de stadsrand.

Onveilige kruising Badweg - Haaksbergerstraat

Landschap

Naar aanleiding van inspraakreacties is een aantal beplantingselementen verschoven dan wel komen te vervallen. Diverse insprekers hebben gereageerd op de aanleg van beplanting op kavelgrenzen. Deze beplantingselementen zijn afhankelijk van de toedeling en zullen zoveel mogelijk op toekomstige eigendomsgrenzen worden gesitueerd.

Leefbaarheid en recreatie

De invulling van de stadsrandzone heeft bezwaren (o.m. overlast) en vragen/suggesties met betrekking tot de inrichting en onderhoud opgeleverd. De Commissie heeft samen met bewoners en gebruikers van deze zone overlegd hoe de stadsrand het beste ingericht kan worden en welke (beheers)maatregelen daarvoor nodig zijn.

Diverse insprekers hebben gewezen op verschillende onveilige kruisingen op de Haaksbergerstraat (m.n. Badweg en Zonnebeekweg). De Commissie heeft hierover met Rijkswaterstaat en de gemeente contact gehad. Nader overleg zal uitwijzen welke aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Overigens zijn in het plan maatregelen voorzien om de verkeerskruisingen Haaksbergerstraat-Weleweg en Haaksbergerstraat-Badweg veiliger te maken.

Een groot aantal opmerkingen is naar voren gebracht over wandel-, fiets-, en ruiterroutes. Dit heeft in een aantal gevallen geleid tot aanpassing van tracés en opname van nieuwe paden. In een aantal gevallen zal het exacte tracé bij het plan van toedeling worden bepaald.

Een aantal wegafsluitingen is opgenomen in natuurgebieden om m.n. het gemotoriseerd verkeer te weren. Verschillende belanghebbenden hebben hun zorg hierover geuit. Uitgangspunt van de Commissie hierbij is dat de ontsluiting van percelen gewaarborgd moet zijn. Voorts zal vooraf met de direct-betrokkenen overleg worden gepleegd, voordat van afsluiting sprake is.

3.2 Tussentijds overleg

Commissie voor de Milieueffectrapportage

De Commissie voor de Milieueffectrapportage heeft naar aanleiding van het voorontwerpplan/milieueffectrapport een toetsingsadvies aan Gedeputeerde Staten uitgebracht.

De Landinrichtingscommissie heeft naar aanleiding van de inspraakreacties ook een advies naar Gedeputeerde Staten gezonden waarin is gepleit voor verdere uitwerking van het Voorkeursalternatief. Deze hebben hiermee ingestemd. Gedeputeerde Staten heeft naar aanleiding van beide adviezen de volgende aanbevelingen voor de verdere planvorming aan de Landinrichtingscommissie gedaan:

- Nagaan welke van de aanvullende milieumaatregelen aan het voorkeursalternatief kunnen worden toegevoegd. De herinrichting Enschede-Zuid maakt krachtens de Reconstructiewet deel uit van het concentratiegebied Oost. De Reconstructiecommissie voor Salland/Twente stelt voor het concentratiegebied een reconstructieplan op. Hierbij komen de milieuaspecten nadrukkelijk aan de orde. Dit plan in hoofdlijnen krijgt ook zijn doorwerking in het door de Landinrichtingscommissie uit te werken plan.
- Bijzondere aandacht besteden aan de daadwerkelijke realiseringskansen van de beplantingselementen die op vrijwillige basis gerealiseerd dienen te worden. Tijdens de uitvoering wordt hier extra aandacht aan geschonken.

Streek

De Landinrichtingscommissie heeft overleg gevoerd met belanghebbenden. Hierbij ging het o.m. over de meer natuurlijke inrichting van beken (de zgn. 5 meter-stroken) en de tracering van beken en recreatieve paden. Daarnaast is over de invulling van de stadsrand met een diverse belanghebbenden in het gebied gesproken.

Instanties

Met de provincie, de gemeenten en het Waterschap Regge en Dinkel is overleg gevoerd naar aanleiding van de inspraak en het voorontwerpplan. Het overleg is positief verlopen. De opmerkingen van de instanties hebben geleid tot een aantal aanpassingen van het plan. Daarna is met betrokken instanties opnieuw overleg gevoerd over het ontwerpplan, inclusief de gewenste financiële bijdrage van een ieder. Met de instanties is er overeenstemming over het voorliggende plan.

Er zijn ontwikkelingen gaande met betrekking tot de categorisering van wegen buiten de bebouwde kom. Het gevolg kan zijn dat op de Buurserstraat en Welemosweg niet harder dan 60 km per uur gereden mag worden. Dit mag, volgens de mening van de commissie, niet van invloed zijn op de noodzaak van de aanleg van het fietspad langs deze wegen. Tijdens de uitvoering van de herinrichting zal hierover een beslissing worden genomen.

4 Doelstellingen en plan op hoofdlijnen

De herinrichting Enschede-Zuid heeft als hoofddoel: door inrichting een bijdrage leveren aan een duurzame ontwikkeling en een verantwoord toekomstig ruimtegebruik van het landelijk gebied. De functies landbouw, natuur en recreatie worden daarbij in een zodanige samenhang ontwikkeld dat de identiteit en de gebruikswaarde zo goed mogelijk versterkt dan wel ontwikkeld wordt.

- De kwaliteit van het oppervlaktewater verbeteren;
- Herstellen van kwelstromen in het maaiveld;
- Verminderen van verdroging.

Landbouw

- Een duurzame landbouw met verbetering van de productieomstandigheden;

Grote huiskavel (min. 60 %) belangrijk voor melkveebedrijven

Op basis van het beleid en de knelpunten is per functie en aspect een aantal afgeleide doelstellingen ontwikkeld.

4.1. Doelstellingen

Water en bodem

- Behoud van een zo groot mogelijke oppervlakte met ongestoorde bodemprofielen en behoud van aanwezige reliëfpatronen. In natuurontwikkelingsgebieden is plaatselijk vergroting van het reliëf gewenst;
- Vermindering van de negatieve invloed van het grof vuil van de huisvuilgronden in het Usselerveen;
- Verminderen van de negatieve invloed van verontreinigde gronden en vervuilde waterbodems;
- Regionale en lokale watersystemen zodanig beïnvloeden dat grondwaterstromen en grondwaterstanden geoptimaliseerd worden voor de functies in het gebied;

- Verbetering van de verkaveling: zo groot mogelijke huiskavels en een gering aantal kavels per bedrijf. Praktisch gezien wordt er gestreefd naar minimaal 60-80 % van de grond bij huis en maximaal 2 kavels per bedrijf;
- Bewerkingseenheden van 2-4 ha, afhankelijk van het bedrijfstype;
- Verbeteren van de waterconservering en waterafvoer; minder verdroging in de zomer en plaatselijk een betere ontwatering in het voorjaar;
- Verbetering van de veiligheid van het agrarische verkeer;
- Bieden van nieuwe inkomensmogelijkheden aan de agrariërs.

Natuur

- Een zo goed mogelijk functioneren van de beeksystemen met aangrenzende natuurgebieden;
- Herstel en versterking van natuurwaarden in het kleinschalige cultuurlandschap en op de landgoederen;
- De (snellere) realisering en inrichting van nieuwe natuur;

- Aanbrengen van samenhang tussen de natuurgebieden door het realiseren van een viertal ecologische verbindingen als onderdeel van ecologische hoofdstructuur en het opheffen van barrières voor plant en dier;
- Veiligstellen en ontwikkelen van leefgebieden voor kenmerkende diersoorten;
- Een meer natuurlijke inrichting voor met name de Boekelerbeek, Rutbeek, Houwbeek, Teesinkbeek en Bruninksbeek (incl. enkele bovenlopen), Elsbeek en Schoolbeek en het aangrenzende beekdallandschap;

4.2 Hoofdpijnen plan

Volgens de visie van de Landinrichtingscommissie zullen de functies landbouw, natuur en recreatie ook in de toekomst een belangrijke rol spelen in Enschede-Zuid. In het verleden heeft de één zich vaak uitgebreid ten koste van de andere. De functies zijn onvoldoende op elkaar afgestemd en de weerspiegeling hiervan in het landschap is dan ook momenteel één van de belangrijkste kenmerken van het gebied. Onderlinge concurrentie leidde ook tot verslechtering van de kwaliteit van bodem en water

Stadsrandgebied van Enschede aan de Groot Bruninkstraat

- Omstandigheden creëren waarbinnen de natuurgebieden doelmatig kunnen worden beheerd, ook door de landbouw.

Landschap en cultuurhistorie

- Behoud en inpassing van cultuurhistorisch belangrijke aspecten en elementen van de verschillende landschapstypen;
- Behoud van de archeologische waardevolle plekken;
- Behoud en versterking van de herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen;
- Behoud van kleinschalig reliëf en steilranden;
- Het realiseren en versterken van een duurzaam landschappelijk raamwerk;
- Het realiseren van de stadsrandzone met een eigen identiteit en kwaliteit.

Leefbaarheid en recreatie

- Goede woon-, werk- en leefomstandigheden;
- Optimale inrichting van de overgangszone tussen stad en platteland;
- Een doelmatige zonering voor recreatieve activiteiten;
- Een betere bereikbaarheid van de bestaande recreatievoorzieningen;
- Meer mogelijkheden voor wandelaars, fietsers, ruiters en andere vormen van uur- en dag-recreatie;
- Een verhoogde verkeersveiligheid en een betere verkeersafwikkeling;
- Ontmoediging van gemotoriseerd sluipverkeer;
- Zoveel mogelijk behoud van werkgelegenheid.

en het landschap. De Landinrichtingscommissie vindt dat er een nieuw evenwicht moet worden gevonden en wil dat tot uitdrukking brengen in een vernieuwde inrichting van het gebied.

Het gebied dient geschikt gemaakt te worden voor een duurzaam gebruik door de verschillende functies. Er vindt een goede afstemming plaats op het abiotische milieu en potentiële mogelijkheden worden optimaal gebruikt. De nieuwe harmonie wordt weerspiegeld door een vernieuwd en functioneel landschap. De kansen die het instrument landinrichting biedt, worden zo goed mogelijk benut. Indien wenselijk en mogelijk, wordt in overleg met andere verantwoordelijke instanties gebruik gemaakt van andere instrumenten en/of geldstromen.

Belangrijke uitgangspunten bij de planvorming zijn: verbetering van de verkavelingssituatie, vermindering van de verdroging, inrichting van de nieuwe natuurgebieden, ontwikkeling van een stadsrandzone, versterking van de identiteit van het landschap, verbeteren van het recreatief medegebruik, verbetering van beeksystemen en de verkeersveiligheid. Daarnaast wil de Commissie samen met anderen een aantal milieuproblemen oplossen.

De nieuwe inrichting moet zijn afgestemd op een doelmatig beheer. Ook de landbouw heeft hierin een taak. Daarom is een gezonde en duurzame landbouw van uitermate groot belang voor de toekomst van het gebied. Nieuwe vormen van beheer moeten in overweging worden genomen. Landschappelijk moet er een nieuw evenwicht worden gevonden, afgestemd op het toekomstig gebruik door de functies.

5 Het plan

5.1 Inleiding

In de komende jaren verandert er veel in het gebied. De veranderingen gaan gepaard met een groot aantal werkzaamheden. Sommige werkzaamheden zijn direct zichtbaar, zoals de aanleg van fietspaden, het planten van bomen en struiken en de uitvoering van kavelaanvaardingswerken, andere zijn meer administratief van aard, zoals het ruilplan.

Achtereenvolgens wordt voor bodem en water, de landbouw, de natuur, het landschap, de leefbaarheid en de recreatie beschreven welke maatregelen in het plan zijn opgenomen. Ook worden de kosten genoemd en wordt de regeling van eigendom, beheer en onderhoud beschreven. Zoals in het voorgaande al is vermeld, kunnen als gevolg van nieuw beleid (wijziging Landinrichtingswet/invoering Reconstructiewet) aanvullingen op het plan gewenst zijn. Dit gebeurt dan in nauw overleg met het gebied. Ook kunnen als gevolg van nieuw beleid bepaalde procedures en financiële aspecten wijzigen.

Sommige onderdelen van het plan worden genoemd onder “planuitwerking” (zie ook hoofdstuk 7). Dit betekent dat voor die onderdelen de besluitvorming wordt uitgesteld tot na de vaststelling van het plan en het besluit tot uitvoering. Deze planonderdelen kunnen nu nog niet uitgewerkt worden omdat een aantal zaken nog onduidelijk of onzeker is. Deze planonderdelen kunnen pas in het plan worden opgenomen nadat elders de noodzakelijke besluitvorming heeft plaatsgevonden. De planuitwerking wordt te zijner tijd in goed overleg met betrokkenen opgesteld en door Gedeputeerde Staten apart ter visie gelegd.

5.2 Water en bodem

Waterbeheersing

De waterhuishouding wordt zo optimaal mogelijk afgestemd op de landbouw en de natuur die elk zo hun eigen specifieke eisen stellen. Vermindering van de verdroging, het zo lang mogelijk vasthouden van het water in het gebied en scheiding van stedelijk en landelijk water spelen hierbij een belangrijke rol. Ook zullen alle watergangen worden getoetst aan de ontwerpnormen uit het waterbeheersplan van het waterschap en zonodig hierop aangepast door verdieping, verbreding en/of verontdieping. Het plan voorziet onder andere in het tegengaan van de verdroging door herprofilering van een aantal waterlopen, alsmede reconstructie van waterloopsystemen door dempen van bestaande waterlopen en de aanleg van een aantal nieuwe tracés. Uitgangspunt bij de plannen is dat de maatregelen voor de landbouw geen nadelige gevolgen mag hebben voor de naastliggende functies en omgekeerd. Bij verbetering van het waterloopstelsel wordt rekening gehouden met de aanwezige waardevolle beplanting. Hieronder worden de te treffen maatregelen genoemd. Op de plankaart zijn de nieuwe tracés van de waterlopen aangegeven. Daarnaast is er een lengte van 5 km zogenaamde verdichtingswaterlopen gepland die niet op de kaart aangegeven kunnen worden. Deze waterlopen hangen nl. samen met de toedeling.

Aanleg/verbetering waterlopen

- Slagersmatenbeek: deze waterloop wordt bij de Rutbekerveldweg via een nieuw tracé over het landgoed de Weele geleid. De piekafvoeren worden afgevoerd via de nieuwe waterloop en de oevers natuurvriendelijk ingericht.
- Gedeelte Houwbeek tussen Boekelosestraat en Windmolenweg: In verband met de toekomstige vestiging van Grolsch op de Grote Plooy zal de Houwbeek worden verlegd. Dit gebeurt deels buiten het herinrichtingsgebied in opdracht van het waterschap.

Slagersmatenbeek bij landgoed de Weele

- Usselerstroom: In nauw overleg met het waterschap wordt onderzocht of een deel van de Usselerstroom ter plaatse van het Usselerveen verlegd kan worden vanwege de verdrogende werking van deze waterloop op de omgeving. Dit zal tijdens de uitvoering nader worden uitgewerkt.
- Stroïnsbeek: het water door deze beek wordt voor een belangrijk deel door het stadsrandgebied geleid. Het huidige beektracé langs de Groot Bruninkstraat wordt wel gehandhaafd als waterschapsleiding.
- Zijtak van de Bruninksbeek: vanaf de Duitse grens naar de Arendsweg wordt een bestaande sloot langs een houtwal verbeterd. Vervolgens wordt vanaf de Arendsweg naar de Bruninksbeek een nieuwe waterloop gegraven om vanuit Duitsland water in te laten om de watervoerendheid van de Bruninksbeek te vergroten. Voorwaarde is wel dat het waterschap met “Duitsland” overeenstemming bereikt over aankoppeling van Duits water.
- Glanerbeek: ook op de Glanerbeek wordt vanuit Duitsland water ingelaten om het oorspronkelijke stroomgebied te herstellen. De Glanerbeek zal hiervoor op enkele plaatsen aangepast worden door het waterschap. Ook hiervoor geldt dat voorwaarde is dat het waterschap met “Duitsland” overeenstemming bereikt over de aankoppeling van Duits water.
- Waterloop langs Stadsdijk: er vindt een tracé-aanpassing plaats van de waterloop aan de westzijde van de Stadsdijk. De waterloop wordt verlegd langs een bestaande houtwal naar de Stadsdijk en vervolgens langs de oostzijde van de weg aangelegd. Aan de oostzijde van de waterloop is een 5 meter-strook voorzien. Aanleg gebeurt op vrijwillige basis.
- Waterloop langs Hegebeek: een bestaande waterloop die parallel loopt langs de Hegebeek komt te vervallen. Sloten die water afvoeren op deze waterloop worden met een duiker verbonden met de Hegebeek.
- Waterloop langs Lammerinksweg op Usseleres: om de slechte ontwateringssituatie ter plaatse van de westzijde van de Lammerinksweg te verbeteren, wordt de bestaande bermsloot langs deze weg verbeterd.

Retentie

Op de volgende plaatsen worden retentiegebieden gerealiseerd:

- Glanerbeek
- Smalenbroek
- Groot Brunink
- Kwekkeboomweg
- Stadsrandgebied
- 2 gebieden langs de Teesinkbeek. Ter plaatse van de Veldhaarweg is retentie voor een deel reeds gerealiseerd door het waterschap.
- Beken door nieuwe natuurgebieden. Op plaatsen waar nieuwe natuurgebieden worden gerealiseerd en ook beken door of langs liggen, worden de mogelijkheden benut retentie te realiseren.
- Mogelijk extra retentie bij Tesinkbos: Dit zal tijdens de uitvoering nader worden uitgewerkt. Uitvoering van het retentiegebied Groot Brunink vindt plaats nadat Gedeputeerde Staten het besluit tot uitvoering heeft genomen. De omvang van het retentiegebied is afhankelijk van de toedelingsmogelijkheden ter plaatse en de mogelijkheid retentie te realiseren bij de Kwekkeboomweg.

Retentiegebied langs de Teesinkbeek

Natuurvriendelijke oevers

In het plan zijn op verschillende plaatsen langs beken natuurvriendelijke oeverstroken voorzien gemiddeld 5m breed (zgn. 5 meter-stroken). In paragraaf 5.4. “Natuur” wordt hier verder op ingegaan.

Landgoederen en natuurterreinen

Mede op basis van een inventarisatie naar water-huishoudkundige knelpunten in landgoederen en natuurterreinen zullen voor diverse gebieden in de planuitwerking voorstellen worden uitgewerkt ter bestrijding van de optredende verdroging. Hieruit voortkomende maatregelen worden in onderling overleg en op vrijwillige basis door het waterschap uitgevoerd.

Onderhoudspaden

Er worden in principe geen vrijliggende onderhoudspaden (3m breed) meer aangelegd langs 3e en 4e soort waterlopen.

Van een aantal waterlopen, waar nu reeds een pad ligt van 1,5 m aan weerszijden, wordt bekeken hoe hiermee om te gaan (planuitwerking). Het betreft de Usselerstroom, Stroïnsbeek, waterloop tussen de Buurserstraat en Lutje Bruninkweg en een waterloop annex bermsloot langs Rijksweg A35. De Hagmolenbeek is een 2e soort waterloop, waarlangs het waterschap middels een verbeteringsplan over de grootste lengte een 3m-onderhoudspad heeft aangelegd. Het ontbrekende deel nabij landgoed Zonnebeek wordt in het landinrichtingsplan opgenomen.

Particulier waterbeheer

Analoog aan het particulier natuurbeheer kunnen particulieren ook een wezenlijke bijdrage leveren aan het waterbeheer. Door op bedrijfsniveau een

hoger grond-/oppervlaktewaterpeil te realiseren, kan een eventueel vochttekort van een groter gebied verminderen.

De meeste particulieren hebben de ontwatering geoptimaliseerd en sommigen proberen water vast te houden. In een nader uit te werken vorm wordt gestimuleerd dat particulieren meewerken aan particulier waterbeheer. Dat houdt bijvoorbeeld in het tijdelijk opzetten van het waterpeil in kavel-slotten, het toestaan van hogere grondwaterstanden in percelen, retentie op landbouwgrond en het onderhouden van waterlopen en natuurstroken langs beken. Uitgangspunt is dat particulieren op vrijwillige basis meewerken en dat daar tegenover een reële vergoeding in geld of grond staat. Het idee van particulier beheer wordt verder uitgewerkt door het waterschap (planuitwerking). Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de uitruilbaarheid van gronden (m.n. ten behoeve van de huiskavelvergroting) niet belemmerd wordt. Naar verwachting dienen te zijner tijd voor deze regeling enkele ha's te worden opgenomen in de taakstelling.

Benodigde oppervlakte, kosten, eigendom, beheer en onderhoud

- *Grondbehoefte*
 - aanleg/verbetering waterlopen en retentie: 12 ha
- *Kosten*
 - grond- en inrichtingskosten waterbeheersings systeem: f 5.260.000,-
- *Eigendom, beheer en onderhoud*

Het beheer van het aangepaste waterbeheersings-systeem wordt ondergebracht bij het Waterschap Regge en Dinkel. Gestreefd wordt het eigendom en onderhoud ook bij het waterschap onder te brengen.

Bodemverontreiniging en waterkwaliteit

Van de huisvuilgronden in het Usselerveen wordt, met uitzondering van het zuidwestelijke deel, het grof vuil deels verwijderd. “Deels” betekent enerzijds tot 0,40 m onder maaiveld, anderzijds dat het beperkt wordt tot een gedeelte van de oppervlakte van het agrarische bedrijf. Een zodanige oppervlakte dat voor een goede bedrijfsvoering voldoende “schone” grond aanwezig is. In de begroting is uitgegaan van 1/3 deel van bedrijfsoppervlakte. De mogelijkheden omtrent kosten en techniek van verwijdering moeten nog nader worden onderzocht.

Het zuidwestelijke deel van de huisvuilgronden in het Usselerveen krijgt een landschappelijke en recreatieve functie. Het betreft ongeveer 27 ha. De recreatieve mogelijkheden van Het Rutbeek worden hierdoor uitgebreid. Ook vanwege de ligging van een ven in dit gebied zal de inrichting bijdragen aan vergroting van de natuurwaarden. Doordat ook de stortplaats in het gebied ligt, zal dit mogelijk geïntegreerd worden in de landschappelijke, recreatieve invulling van het geheel.

De sanering van vervuilde waterbodems vindt plaats afhankelijk van de resultaten van een nog te starten onderzoek door de Commissie naar de mate van vervuiling van de waterbodems van:

- de Boekelerbeek;
- de Makkenbroekerbeek;
- de Teesinkbeek.

Het waterlopenstelsel wordt aan de zuidkant van Enschede gescheiden.

De Stroïnsbeek wordt aangesloten op de Houwbeek en de Bruninksbeek/Usselerstroom op de Teesinkbeek. Hierdoor krijgen de Houwbeek en Teesinkbeek een eigen stroomgebied, zodat er bij geringe waterafvoer geen waterverdeling meer hoeft plaats te vinden.

Stortplaats in het Usselerveen

Benodigde oppervlakte, kosten, eigendom, beheer en onderhoud

- **Grondbehoefte**
 - inrichting gebied functiewijziging: 27 ha
- **Kosten**
 - Voor specifieke milieumaatregelen draagt het Rijk maximaal f 300,- per ha bij voor het gehele gebied (5000 ha). In totaal is hiervoor f 1.500.000,- beschikbaar. Het betreft een bijdrage van 20 % in de kosten van deze maatregelen. Deze bijdrage kan gebruikt worden voor bijvoorbeeld de sanering van waterbodems, overstorten en vuilstorten. Het Waterschap Regge en Dinkel en/of de desbetreffende gemeenten worden gevraagd de overige kosten te dragen. Daarnaast zal ook de provincie tijdens de uitvoering gevraagd worden om een financiële bijdrage. Initiatieven dienen door genoemde instanties zelf te worden genomen. Met betrokken instanties vindt tijdens de uitvoering verder overleg plaats over mogelijke maatregelen en de daarmee gemoeide kosten. De Commissie zal bovendien zoeken naar externe financieringsbronnen.

Voor de inrichting van het gebied ten zuid-oosten van het Rutbeek is f 90.000,- beschikbaar.

Voor het opheffen van de bodemverontreinigingen (verwijderen grof vuil huisvuilgronden) is een bijdrage beschikbaar van max. f 300.000,-. Daarnaast is uitgegaan van een bijdrage van de provincie Overijssel, de gemeente Enschede, belanghebbenden en derden.

- **Eigendom, beheer en onderhoud**
 - Op welke wijze het eigendom, beheer en onderhoud van het gebied ten zuidwesten van Het Rutbeek wordt geregeld, staat nog niet vast. Gedacht wordt aan de Regio Twente of de gemeente Enschede. Eén en ander wordt verder uitgewerkt tijdens de uitvoering.

5.3. Landbouw

De belangrijkste bijdrage die landinrichting kan leveren aan de gewenste duurzame en concurrerende landbouw in Enschede-Zuid is verlaging van de kostprijs door verbetering van de productieomstandigheden. Naast verbetering van de ontsluiting en waterbeheersing levert met name de verbetering van de verkaveling hieraan de grootste bijdrage.

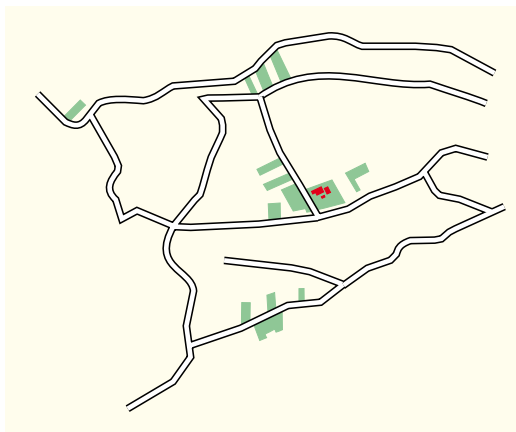
Verbetering verkaveling

Om de verkaveling te verbeteren neemt de Landinrichtingscommissie de volgende maatregelen:

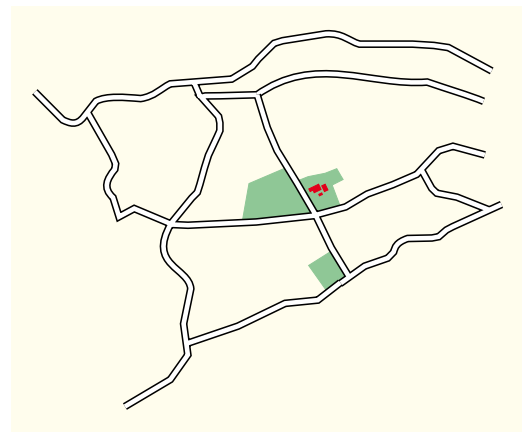
- Het maken van een ruilplan voor het ruilen van gronden; dit kan voor het totale gebied maar ook voor deelgebieden,
- Het uitvoeren van kavelaanvaardingswerken en
- Het uit-/verplaatsen van agrarische bedrijven.

Een herverkavelingsplan wordt veelal enkele jaren na het besluit tot uitvoering opgesteld. Het tijdstip is mede afhankelijk van de dan gerealiseerde grondverwerving.

Bij het opstellen van het herverkavelingsplan geldt het streven zo veel mogelijk grond, doch minstens 60-80 % bij de bedrijfsgebouwen toe te delen. Uitgangspunt voor de Landinrichtingscommissie is zoveel mogelijk waardevolle landschapselementen zoals beplanting en steilranden, die niet op de plankaart voorkomen, te handhaven. Deze elementen komen op een kaart te staan die als randvoorwaarde bij het herverkavelingsplan gaat gelden (de zgn. vaste-grenzenkaart). Dit betekent dat nieuwe kavelgrenzen zoveel mogelijk op bestaande topografische grenzen worden gelegd.

Bedrijf vóór verkaveling

Bedrijf ná verkaveling

Bij uitzondering kan hiervan worden afgeweken. Waar de nieuwe kavelgrens- en perceelsrand-beplantingen aangelegd worden, hangt af van het ruilplan.

Bij het ruilplan is de NSW-status (rangschikking onder de Natuurschoonwet) van de landgoederen gegarandeerd. Grenscorrecties zijn echter wel mogelijk met behoud van de NSW-status.

Aan te leggen landschapselementen en de nieuwe natuurgebieden spelen geen rol bij de besluitvorming over het verlenen van een milieuvergunning volgens de richtlijn Ammoniak en Veehouderij.

Er is 100 ha nodig voor de verbetering van de landbouwkundige verkaveling (de zogenaamde landmetershectares) en het leveren van een bijdrage aan de milieudoelstelling door extensivering. Deze hectares zet de Landinrichtingscommissie in bij de kavelfrontering. De hectares worden ook gebruikt om ruiling van gronden voor nieuwe natuur te vereenvoudigen. Kleine grenscorrecties voor deze gebieden zijn mogelijk als dit toedelings-technisch gewenst is. Voorstellen daartoe dienen aan Gedeputeerde Staten voorgelegd te worden. De toedeling van gronden aan de eigenaren of grondgebruikers vindt plaats op basis van de ingebrachte gronden. De Landinrichtingscommissie past een korting toe van 1 %. Deze korting is nodig om bepaalde maatregelen te realiseren. De op deze wijze verkregen gronden worden door Gedeputeerde Staten toegewezen op de plaats waar ze nodig zijn. De Landinrichtingscommissie streeft ernaar de eigenaren grond terug te geven als compensatie voor de korting. Ook hiervoor wordt door de Dienst Landelijk Gebied grond aangekocht.

Kavelaanvaardingswerken

Een groot aantal eigenaren of gebruikers in het landinrichtingsgebied verruilen hun percelen (deels) voor andere percelen. Deze nieuwe percelen kunnen in grootte en vorm, ligging van het maaiveld en ontwateringstoestand afwijken van de ingebrachte percelen. Kavelaanvaardingswerken zijn nodig om de nieuwe percelen in redelijke mate vergelijkbaar te maken met de ingebrachte percelen. Het graven en dempen van sloten, het aanpassen van de detailontwatering en het aansluiten van percelen zijn voorbeelden van dergelijke werken. De kavelaanvaardingswerken moeten passen binnen de randvoorwaarden van het ruilplan en de bepalingen in het bestemmingsplan. Er zullen geen kavelaanvaardingswerken worden uitgevoerd, die in strijd zijn met de doelstelling van het gebied. Het bestemmingsplan geeft daarover uitsluitel.

Boerderijverplaatsing/-uitplaatsing

Voor boerderijverplaatsing binnen Enschede-Zuid moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan.

Verplaatsing is alleen mogelijk indien er zwaarwegende belangen van zowel de landbouw als natuur en milieu in het geding zijn. Verplaatsing van één of meer bedrijven naar buiten het blok, de zogenaamde uitplaatsing, is ook mogelijk.

Ver-/of uitplaatsing vindt plaats op basis van vrijwilligheid. Bij verplaatsing/uitplaatsing kan gebruik gemaakt worden van de Regeling Bedrijfsverplaatsing of de Regeling Verlening Hervestigingstoelage.

Welke regeling van toepassing is, is afhankelijk van het verkavelingsbelang dat gediend wordt bij vertrek. De regelingen geven een financiële bijdrage op basis van de ingebrachte hectares. Voorts wordt een toeslag gegeven op grond van de waarde van de oude gebouwen en kan er een bijdrage gegeven worden in de te betalen overdrachtsbelasting. Bij verplaatsing binnen het gebied wordt er tevens een bijdrage verleend in de aanleg van nutsvoorzieningen (water en elektriciteit), riolering en erfbeplanting (bij verplaatsing in het blok verplicht).

Bij boerderijverplaatsing binnen de herinrichting Enschede-Zuid gaat het om gebieden waar nauwelijks bedrijfsgebouwen staan, de veldkavelgebieden. Op basis van een globaal toedelingsonderzoek lijkt er in het gebied ruimte voor 3 verplaatsingen. Dit betreft de gebieden Rutbeker- en Usselerveld. De Commissie vindt met name verplaatsen binnen het gebied wenselijk. Dit om de leefbaarheid van het gebied op voldoende peil te houden. Er wordt vanuit gegaan dat 3 bedrijven vrijwillig met een financiële bijdrage het gebied verlaten. In totaal zijn er dus mogelijkheden voor 6 uit-/verplaatsingen. Het vrijmaken van gronden voor niet-agrarische doeleinden wordt hierdoor deels gerealiseerd.

Ten tijde van de verplaatsing geldt de regeling die op dat moment van toepassing is.

Huisvuilgronden Usselerveen

Voor het gebied met huisvuilgrond wordt voor een deel de gebruiksmogelijkheid verbeterd door het verwijderen van het grof vuil (zie paragraaf 5.2)

Regeling afkoop toedelingsrechten

Om de grondverwerving te stimuleren zal, na de vaststelling van het landinrichtingsplan en het besluit tot uitvoering tot een nader bekend te maken datum, een toeslag betaald worden door de Dienst Landelijk Gebied indien de verkoper afziet van zijn recht op toedeling bij het ruilplan, de zogenaamde Regeling Afkoop Toedelingsrechten.

Ontsluiting

Als gevolg van het afsluiten van de Oude Boekelerdijk wordt een gedeelte van de Usselerrietweg verhard.

Te verharden Broekmaatweg

In verband met de beperkte ruimte voor de aanleg van een fietspad op de Broekmaatweg wordt ook deze weg over een lengte van 700 m als fietspad verhard.

Ten behoeve van de ontsluiting van gronden zijn mogelijk enkele insteekwegen noodzakelijk. De lengte en de plaats van de aan te leggen insteekwegen hangen af van de toekomstige toedeling. In de begroting is rekening gehouden met ca. 3 km voor dit doel.

Openbare zandwegen blijven in het algemeen gehandhaafd. Of er zandwegen aan de openbaarheid worden onttrokken, beslist de Landinrichtingscommissie tijdens de uitvoering in overleg met de gemeenten. Bij de afweging betreft de Commissie ook andere belangen, zoals die van de recreatie en het landschap. Ook is het mogelijk de toegangswegen naar agrarische bedrijven te verharderen. Subsidiering kan plaatsvinden naar boerderijen die meer dan 50 m vanaf de openbare weg liggen.

Benodigde oppervlakte en kosten

- **Grondbehoefte**
 - 100 ha als landmetershectares;
- **Kosten**

- kavelaanvaardingswerken	f 2.865.000,-
- aanleg insteek- en toegangswegen	f 1.710.000,-
- verlies oude gebouwen (boerderijverplaatsing)	f 300.000,-
- boerderijuit-/verplaatsingen	f 1.395.000,-
- erfbeplanting nieuwe bedrijven	f 25.000,-
- nutsvoorzieningen (water, elektra en riolering)	f 190.000,-
- afkoop toedelingsrechten	f 1.400.000,-

5.4. Natuur

In Enschede-Zuid is 490 ha nieuwe natuur begreund. Deze begrenzing draagt mede bij tot het realiseren van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur zoals vastgelegd in het natuurgebiedsplan/beheersgebiedsplan Zuid-Twente. De mogelijkheden voor particulier beheer zijn vergroot. Dat betekent dat niet alle 490 ha behoeven te worden aangekocht.

In het natuurgebiedsplan/beheersgebiedsplan is deze oppervlakte als volgt onderverdeeld:

- 206 ha nieuwe natuur: aankoop
- 35 ha nieuwe natuur: particulier beheer
- 249 ha nieuwe natuur: aankoop en particulier beheer

In dit natuurgebiedsplan/beheersgebiedsplan is ervan uitgegaan dat voor deze laatste categorie 1/3 deel van de oppervlakte voor particulier beheer wordt toegepast. Dit betekent dat 206 ha + $(2/3 \times 249) = 166$ ha = 372 ha verworven moet worden. Tijdens de uitvoering van de herinrichting wordt naar verwachting niet alle grond voor nieuwe natuur verworven. De Commissie is in de taakstelling uitgegaan van een oppervlakte van 200 ha.

Daarnaast zijn gebieden aangegeven waar beheersovereenkomsten afgesloten kunnen worden (beheersgebied).

- 81 ha beheersgebied (zijnde concreet begrensde percelen)
- 1432 ha beheersgebied (zijnde een zoekgebied).

Het gebied Boekelerhoek is in 1993 door de Provincie aangewezen als proefgebied voor toepassing van particulier beheer. Met de proef zijn niet de gewenste resultaten bereikt. Het gebied is opgenomen in het natuurgebiedsplan/beheersgebiedsplan Zuid-Twente. Het experimentele karakter is omgezet in regulier beleid.

In het stadsrandgebied is de mogelijkheid om nieuwe natuur (particulier beheer + aankoop) te realiseren. De invulling hiervan dient tijdens de uitvoering van de herinrichting verder plaats te vinden.

De inrichting van de natuurgebieden mag overigens geen nadelige gevolgen hebben voor de andere naastliggende functies.

Realisering nieuwe natuur

In het oosten van het gebied is de meeste nieuwe natuur vooral gelegen in het Hegeveld, rondom landgoed Groot Brunink, Smalenbroek, 't Spik en het Aamsveen. Daarnaast is nieuwe natuur begrensd in het Usselerveld, het Stroot en langs de Rutbeek/Boekelerbeek.

Doelstelling van de nieuwe natuur in het oosten is vooral gericht op het veiligstellen van het brongebied van de Bruninksbeek en de ontwikkeling van beekbegeleidende schrale, natte graslanden.

Voor de nieuwe natuur in het Usselerveld en het Stroot wordt vooral gestreefd naar herstel van voedselarme, zure heidevegetaties, heischrale graslanden en voedselrijke beekdalgraslanden. De te treffen maatregelen bestaan voornamelijk uit het verondiepen van de Rutbeek en Slagersmatenbeek, opheffen van de interne ontwatering, en het aanleggen van poelen, moerasjes en vennen.

Langs de Rutbeek/Boekelerbeek ligt het accent op het tegengaan van de verdroging als gevolg van de interne ontwatering zoals drainage en kavelsloten en belasting van meststoffen. Ook zal in dit beekdal de kleinschaligheid worden versterkt door aanplant van steilranden en aanleg en herstel van houtwallen en singels.

Voor het gebied Hegeveld is het gewenste eindbeeld: een nat heidegebied met vennen, moerassen en broekbos. Om dit te realiseren zal o.a. de bovengrond geplagd worden, slenken worden gegraven, moerasjes aangelegd en enkele houtwallen en bosstroken geplant worden.

Particulier beheer

In het kader van het Programma Beheer (1 januari 2000 in werking) is het mogelijk dat particulieren nieuwe natuurgebieden gaan beheren. Het Provinciaal Bestuur heeft aangegeven voor welke

Basisbiotoop in Twente

Ook moet er ruimte zijn voor de aanleg van poelen. Tevens is er aandacht voor behoud en herstel van de karakteristieke Twentse landgoederen.

Om dit te bereiken zal onder meer de Bruninksbeek meer natuurlijk worden ingericht en plaatselijk verondiept. De interne ontwatering wordt zoveel mogelijk opgeheven en poelen worden aangelegd en hersteld. De kleinschaligheid van het landschap zal hersteld worden door de aanleg van beplantingen.

gebieden/natuurdoeltypen dit mogelijk wordt. Voor de ontwikkeling van natuur door particulieren gelden als belangrijke elementen: vooraf vastgestelde natuurdoelen, beheersafspraken voor 30 jaar, een vergoeding voor de inrichting, het beheer en de waardedaling van de grond. De functieverandering van de grond van landbouw in natuur wordt publiekrechtelijk vastgelegd.

Beken

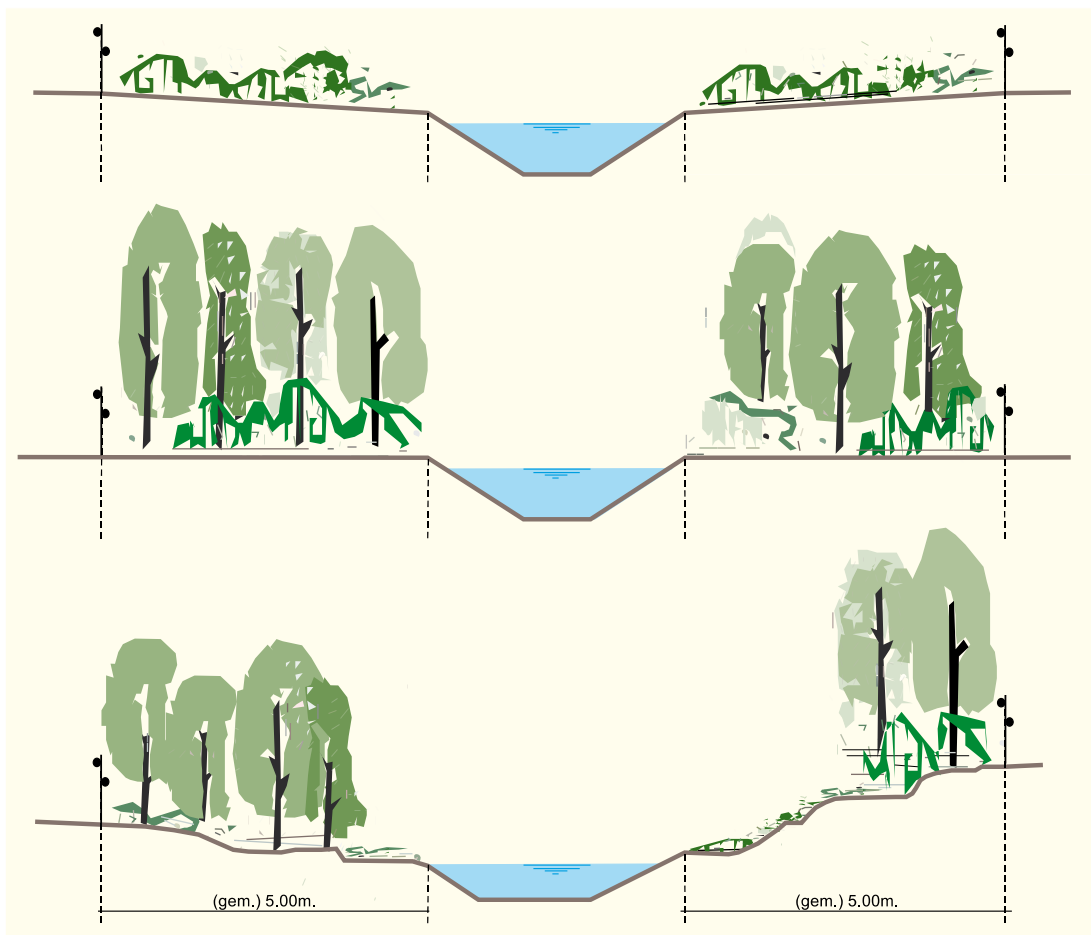
Voor de belangrijke beken/beeksystemen wordt herstel nagestreefd. Het gaat hierbij met name om de Rutbeek, Boekelerbeek, Bruninksbeek, Teesinkbeek, Houwbeek, Elsbeek, Schoolbeek en Glanerbeek. Het gaat hierbij om het terugbrengen van de dynamiek die bij beekdalsystemen hoort, het verbeteren van de waterkwaliteit en het realiseren van gradiënten droog-voedselarm tot nat-matig voedselrijk. Deels gebeurt dat ter plekke van de (nieuwe) natuurgebieden. Buiten deze gebieden worden voorzieningen getroffen, die dit ook mogelijk maken. Veelal betreffen dit stroken van gemiddeld 5 meter aan weerszijden van de beken (zie fig. Voorbeelden inrichting 5 meter-stroken) met plaatselijk stapstenen, die begrensd zijn als nieuwe natuur (Schoolbeek). De eigendom, beheer en onderhoud van de stapstenen staat nog niet vast. Dit wordt tijdens de uitvoering nader uitgewerkt. Voor de 5 meter-stroken geldt het volgende uitgangspunt: waar sprake is van huiskavels mag géén wezenlijke verkleining van de huiskavel plaatsvinden. Verder wordt verwezen naar bijlage 3.

- Bruninksbeek: om een sterke ecologische verbinding te realiseren, wordt de Bruninksbeek ter plaatse van de kruising Smalenbroeksweg/Buurserstraat verlegd door het perceel aan de zuidkant van de Buurserstraat. Dit perceel is begrensd als nieuwe natuur. In het voorontwerpplan is

deze begrenzing niet meegenomen, echter door verlegging van de Bruninksbeek en de functie die de beek moet vervullen, is het perceel weer opgenomen in het ontwerpplan.

Ook zal de Bruninksbeek tussen de Usselermarkeweg en Hegebeekweg worden verlegd naar de zuidkant van de daar aanwezige houtwal. De aangegeven nieuwe natuur ten noorden van de Bruninksbeek wordt eveneens verlegd naar de zuidzijde. Het exacte tracé van de Bruninksbeek wordt verder uitgewerkt in een planuitwerking. Verder worden de mogelijkheden gezien van een verlegging van de Bruninksbeek tussen de Riethermsteeg en Usselermarkeweg. Uitwerking hiervan vindt eveneens plaats in een planuitwerking tijdens de uitvoering.

- Beek door nieuwe natuur in het Hegeveld: vanaf de Weustinkhoekweg wordt een deel (ca. 300 m) van het huidige tracé gehandhaafd. Dit gedeelte zal zodanig worden geïsoleerd zodat geen drainerende/verdrogende werking uitgaat naar de omgeving. Welk tracé de waterloop verder volgt tot aan de Hegebeek is afhankelijk van de grondverwerving ter plaatse.

Voorbeelden inrichting 5 meter-stroken langs beken

In het Voorontwerpplan waren diverse waterlopen aangegeven als “nader uit te werken”. Uitgangspunt voor deze waterlopen was de aanleg van een onderhoudspad, eventueel in combinatie met een natuurstrook van gemiddeld 5m breed op vrijwillige basis. Aangezien het waterschap niet langs iedere waterloop een onderhoudspad meer wenst, is besloten het voorziene onderhoudspad te vervangen door eveneens een natuurstrook van gemiddeld 5m breed op vrijwillige basis.

Realisatie vindt derhalve alleen plaats in overeenstemming met de betrokken eigenaren die de natuurstrook in eigendom kunnen krijgen in overbedeling tegen bosgrondwaarde.

Het gaat om de volgende waterlopen: 4 zijtakken van de Boekelerbeek, 2 waterlopen ten noorden van Bad Boekelo, de Slagersmatenbeek, een zijtak van de Houwbeek, een zijtak van de Bruninksbeek en een beek ten oosten van de Boeldershoek.

Realisering verbindingzones

Door aanleg van verbindingzones tussen natuurgebieden wordt de versnippering tegengegaan. Het betreft de aanleg van:

- Een verbinding ter plaatse van het Horsterveld/Horstkamp;
In dit gebied zal voor marterachtigen, vlinders en amfibieën (m.n. Boomkikker) een strook worden aangelegd met poelen, ondiepe laagten, bosjes en struwelen. Breedte en locatie van de strook is afhankelijk van de toedelingsmogelijkheden;

Boomkikker

- Langs de Bruninksbeek en Teesinkbeek;
Langs beide beken zal aan weerszijden een 5 meter-strook worden aangelegd. Plaatselijk is de beek gelegen in nieuwe natuur. Voor nadere inrichtingsmaatregelen wordt hiernaar verwezen. Deze verbindingzone is m.n. gericht op amfibieën, beekfauna, planten, vlinders en insecten;
- Langs de Hegebeek/Hagmolenbeek;
De berm tussen de zandweg (Hegebeekweg) en de Hegebeek zal verschraald worden zodat zich een functionele verbinding kan ontwikkelen met een heischrale vegetatie. Deze strook is bedoeld voor diersoorten van heide- en veengebieden;

- Tussen Tweekelo en Driene.

Deze verbindingzone voor grote en kleine zoogdieren wordt met name vorm gegeven door de aanleg van 5 meter-stroken langs de Schoolbeek, realisering van nieuwe natuur (stapstenen) langs de Schoolbeek en de in 1999 gerealiseerde fiets-/voet-/ecobrug over het Twentekanaal. Bovendien zijn door Rijkswaterstaat reeds enkele uittreedplaatsen in het Twentekanaal aangelegd voor zoogdieren.

Aanvullende faunavoorzieningen

Een aantal infrastructurele voorzieningen vormt een barrière tussen bestaande en nieuwe natuurgebieden. Om dit op te heffen zal:

- een aantal faunapassages (ca. 14) en wilddrasters worden aangelegd. Het betreft vooral de drukke wegen en kruisingen van wegen met beken: Knalhatteweg (2x), Buurserstraat (2x), Haaksbergerstraat (4x), Boekelosestraat, Badweg, Beckumerstraat, Windmolenweg, Tweekelerweg en de Strootsweg;
- een aantal wegen wordt verkeersluw gemaakt om met name het sluipverkeer te ontmoedigen. De uitwisseling van planten en dieren wordt hierdoor verder verbeterd. Dit kan gebeuren door bebording, aanpassen van kruisingen en afsluiten van wegen. Dit betreft de volgende wegen: Smalenbroeksweg, Weustinkhoekweg, Oude Buurserdijk, Oude Haaksbergerdijk, Rutbekerveldweg, Molenveld, Hofdijk, Zwarte Vennenweg en een onbenaamde weg in het Usselerveld. De exacte plaats van de afsluitingen wordt in overleg met belanghebbenden bepaald en is in de meeste gevallen afhankelijk van de todelingssituatie;
- In het gebied kunnen op vrijwillige basis een aantal poelen gerealiseerd worden om met name de leefomgeving van de boomkikker te verbeteren. Dit zijn enerzijds kleinere poelen en anderzijds wat grotere poelen (ca. 1500 m²). Voor de laatste categorie wordt de grond in overbedeling toegedeeld. Hiervoor is 8 ha gerekend. De poelen zijn met name gedacht in de nieuwe natuur en Tweekelo en de Boekelerhoek.

Benodigde oppervlakte, kosten, eigendom, beheer en onderhoud

- *Grondbehoefte*
 - de totale oppervlakte te verwerven nieuwe natuur bedraagt: 372 ha. In de taakstelling is de Commissie uitgegaan van 200 ha, daar de realisering van de nieuwe natuur een langere periode bestrijkt dan de herinrichting.
 - aanleg 5 meter-stroken langs beken: 23 ha
- *Kosten*
 - De kosten voor de grondverwerving voor nieuwe natuur komen volledig voor rekening van het Rijk en Provincie en maken geen deel uit van de bij het plan behorende begroting.
 - De inrichtingskosten voor de nieuwe natuur zijn geraamd op f 2.000.000,-.
 - De grond en inrichtingskosten van de 5 meter-stroken zijn begroot op f 2.130.000,-
 - De grond en inrichtingskosten van de poelen zijn begroot op f 525.000,-.
 - De aanleg van de faunavoorzieningen is geraamd op f 310.000,-.
- *Eigendom, beheer en onderhoud*
 - De nieuwe natuur gaat in eigendom, beheer en onderhoud naar de Stichting Landschap Overijssel en de Stichting Edwina van Heek. Nader bezien wordt in hoeverre de Stichting Lonneker Marken hierbij een rol kan vervullen.
 - Bij particulier beheer blijft het eigendom, beheer en onderhoud bij de particulier;
 - De poelen gaan in eigendom, beheer en onderhoud naar de aanliggende eigenaren;
 - De faunapassages komen in principe in eigendom, beheer en onderhoud bij de betreffende eigenaar van de weg.

5.5 Landschap en cultuurhistorie

Inzet is de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van een kwalitatief hoogwaardig herkenbaar landschap, dat recht doet aan landbouw, natuur en leefbaarheid. Om dit te bereiken wordt per landschapstype een aantal landschapselementen gehandhaafd, verbeterd of aangelegd.

Een hoogwaardige kwaliteit van het landschap is niet alleen van belang voor bewoners en recreanten, maar ook voor de landbouw gaat de kwaliteit van het landschap een steeds grotere rol spelen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het agrotourisme, waarbij het landschap als streekprodukt van groot belang is.

De Landinrichtingscommissie plant inheemse bomen en struiken. Bij de aanplant wordt gelet op de juiste standplaats en leefgemeenschap.

Landschapselementen zijn onder andere bosjes, houtwallen, singels, ruigten en wegbeplanting. Deze landschapselementen geven de verschillende landschapstypes hun karakteristieke aanblik terug. Voor de maatregelen geldt in z'n algemeenheid de randvoorwaarde dat de oppervlakte cultuurgrond in de huiskavel in principe niet verkleind wordt. In de "Richtlijn ammoniak en veehouderij 1991" is aangegeven dat nieuwe natuur- en landschapselementen in voor verzuring gevoelige gebieden bij toekomstige aanvragen in het kader van de Hinderwet door bestaande veehouderijbedrijven vanuit een oogpunt van verzuring geen bescherming behoeven.

Verbetering kwaliteit van het landschap

Bij de verbetering van de kwaliteit van het landschap staan de verschillende landschapstypes centraal. Uitgangspunt is de landschappelijke verschillen te behouden en waar nodig te versterken.

Boekelerhoek

Uitgerasterde houtwal

Per landschapstype worden hieronder de gewenste maatregelen en voorzieningen beschreven. De belangrijkste aan te brengen elementen en waardevolle bestaande elementen die verbetering behoeven, zijn op de bijgevoegde plankaart aangegeven. Daarnaast kan op eigen initiatief door particulieren met subsidie op perceels- en kavelgrenzen beplanting worden aangebracht. Gedacht wordt aan singels, kleine bosjes, boomgroepen, bomenrijen en solitaire bomen.

Essen- en kampenlandschap

Op de esranden in het essen- en kampenlandschap in Twekkelo, Broekheurne, Usseleres en langs de Rutbeek/Boekelerbeek wordt plaatselijk een ruimtelijk aaneengesloten steilrandbeplanting van ca. 10 m aangebracht. Bovendien wordt in deze gebieden (m.n. Usseleres) plaatselijk ook bermbeplanting aangelegd. Benodigde oppervlakte is ca. 8 ha. Voor de bestaande waardevolle houtwallen, singels en solitaire bomen wordt gestreefd naar verbetering en veiligstellen van de kwaliteit door uitrastering, eventuele afzet en waar nodig plaatselijke aanplant. De belangrijkste elementen hiervan zijn op de kaart aangegeven. Op vrijwillige basis worden smalle transparantere beplantingen op gebruiksgrenzen en op glooiingen van hoger naar lager aangebracht.

De belevingswaarde kan verder versterkt worden door de aanleg van erfbosjes. Gedacht wordt aan bosjes van minimaal 15 are en aanleg gebeurt op vrijwillige basis.

Matenlandschap

In het matenlandschap (langs o.a. Bruninksbeek, Het Broek en Oude Maten) wordt verdichting nagestreefd met singels van voornamelijk Zwarte els. Plaatselijk is dit wegbeplanting en plaatselijk beplanting op gebruikersgrenzen. Beplanting op gebruikersgrenzen gebeurt op vrijwillige basis.

Hiervoor is 15 ha gereserveerd. Voor bestaande waardevolle singels wordt gestreefd naar herstel door uitrastering, eventuele afzet en aanplant.

Heide- en veenontginningsgebied

In deze gebieden (o.a. Broekheurnerveen, Usselveld en Rutbekerveld) wordt handhaving en plaatselijk verbetering van de bestaande elementen nagestreefd. Het ruitenpatroon wordt versterkt door het aanvullen van bestaande en te realiseren wegbeplantingen.

Dit kunnen ook lage bermvegetaties zijn, bijvoorbeeld langs onverharde wegen, die niet alleen landschappelijk van belang zijn, maar ook ecologisch een functie hebben. Realisering van erfbosjes kan de landschappelijke kwaliteit versterken. Wel dient rekening te worden gehouden met de openheid van deze gebieden.

Stadsrandgebied

In het stadsrandgebied zijn diverse maatregelen voorzien. Op verschillende plaatsen zal beplanting worden aangelegd en hersteld. Vooral op perceelsgrenzen en langs bestaande wegen.

Hiervoor is 3 ha nodig.

Verder wordt verwezen naar paragraaf 5.6.

Leefbaarheid en openluchtrecreatie.

Cultuurhistorie en reliëf

Zoals hiervoor reeds is beschreven, is het plan erop gericht met name ook de cultuurhistorische waarden in stand te houden. Er wordt aandacht geschonken aan de ontginningstypen en verkavelingspatronen. In een groot deel van het gebied Enschede-Zuid vormt het reliëf een belangrijk landschappelijk gegeven. Het aanwezige reliëf zal zoveel mogelijk in stand worden gehouden. In het algemeen geldt dat egalisaties en afgravingen om landschappelijke en ecologische redenen ongewenst zijn.

Erfbeplanting en onderhoud

Particulieren, die erfbeplanting willen aanbrengen of uitbreiden, kunnen daarvoor een rijksbijdrage krijgen. Bij verplaatsing van een bedrijf is erfbeplanting verplicht. Onder bepaalde voorwaarden subsidieert het Rijk ook het onderhoud en herstel van bestaande beplantingen.

Archeologie

De archeologische gebiedjes blijven intact en zullen worden beschermd. Eventuele uitvoering van maatregelen in de archeologische meldingsgebieden vindt pas plaats na overleg met de provinciale archeoloog.

Vormgeving, inschakeling beeldende kunstenaars

Bij de vormgeving van bijzondere plekken en voor het aanbrengen van accenten is de Commissie voornemens beeldende kunstenaars in te schakelen. Inschakeling van beeldende kunstenaars kan leiden tot een specifieke en creatieve oplossing voor een bepaalde plek. De Landinrichtingscommissie voert hiertoe overleg met medefinancierende instanties en opdrachtnemers tijdens de uitvoering.

Benodigde oppervlakte, kosten, eigendom, beheer en onderhoud.

- *Grondbehoefte*
 - Voor de aanleg van de beplanting op kavel- en perceelsgrenzen: 21 ha;
 - Beplanting langs wegen: 2 ha;
 - Bosje Usseleres: 1 ha;
 - Beplanting stadsrandgebied: 3 ha.
- *Kosten*
 - Aanleg en herstel van beplantingen op kavelgrenzen en erven: f 680.000,-;
 - Aanleg en herstel van beplanting langs wegen f 520.000,-;
 - Aanleg en herstel van beplantingen in het stadsrandgebied en bosje Usseleres f 250.000,-;
 - Onderhoud en herstel van bestaande landschapselementen f 325.000,-;
 - Inschakeling beeldend kunstenaar: f 200.000,-.
- *Het eigendom, beheer en onderhoud*
 - Van de kavel- en perceelsgrensbeplanting in principe bij de aanliggende eigenaar. De exacte plaats van de beplanting hangt af van de toedeling. De eigenaar krijgt de grond voor de kavel-/perceelsgrensbeplanting (zie plankaart) in overbedeling, tegen bosgrondwaarde;
 - De beplantingen langs wegen komen in eigendom, beheer en onderhoud bij de desbetreffende gemeente;
 - De beplantingen en natuurbouwvoorzieningen zullen gedurende 1 jaar na gereedkoming worden beheerd en onderhouden door de Landinrichtingscommissie. Daarna gaan ze over naar de beoogde beheerders.

5.6. Leefbaarheid en openluchtrecreatie

Het landelijk gebied vraagt om een betere leefbaarheid voor de bewoners en gebruikers en meer mogelijkheden voor de recreatie. Om hieraan te voldoen worden maatregelen genomen om de werkomstandigheden in de landbouw te verbeteren en de werkgelegenheid zoveel mogelijk te behouden. De recreatieve mogelijkheden worden vergroot en verbeterd en onveilige verkeerssituaties worden zo veel mogelijk opgeheven.

Instandhouding van de werkgelegenheid

Eén van de doeleinden van de herinrichting is behoud van zoveel mogelijk werkgelegenheid in de streek. Om dat te bereiken wordt onder andere de landbouw duurzaam verbeterd.

Verbetering van de werkomstandigheden

Verbetering van de externe productieomstandigheden (verkaveling en ontsluiting) moet een bijdrage leveren aan de verbetering van de werkomstandigheden.

Verbetering van de recreatieve mogelijkheden

De mogelijkheden om in het herinrichtingsgebied te kunnen fietsen, wandelen enz. worden verbeterd. Hiertoe wordt een aantal fiets-, wandel en ruiterspaden aangelegd. De routes zijn globaal aangegeven. Langs de fiets- en wandelpaden komen enkele picknickplaatsen.

Fiets-/wandelbrug Twentekanaal/Rijksweg A35

In het plan zijn 2 fiets-/wandelbruggen opgenomen, te weten over het Twentekanaal en Rijksweg A35 ter plaatse van de Usseleres. Beide bruggen vormen een belangrijke schakel voor de recreatieve fiets- en wandelroutes aan weerszijden van Twentekanaal en Rijksweg A35. Via de Regeling Uitvoering Bij Voorrang is in 1999 de brug over het Twentekanaal inclusief de aansluitende fiets-/wandelpaden al gerealiseerd. De brug doet tevens dienst als ecologische verbinding voor met name marterachtigen. Het gebied aan weerszijden van de brug krijgt een landschappelijk, recreatieve inrichting. Ook wordt gedacht aan toepassing van kunst. Voor de brug over Rijksweg A35 is op dit moment geen volledige financiële dekking en wordt daarom als pm-post in de begroting opgenomen.

Stadsrandgebied

Recent zijn plannen door de gemeente Enschede ontwikkeld voor woningbouw in deze stadsrand. De Commissie vindt dat er een afstemming moet plaatsvinden van de woningbouwplannen met de inrichting van de stadsrand. In overleg met de gemeente zal dit nadere invulling krijgen.

Fiets-, wandel- en ecobrug over Twentekanaal

Het stadsrandgebied zal ingericht worden voor met name de bewoners van de zuidelijke woonwijken van Enschede. De inrichting van dit gebied is gericht op korte dagrecreatie, zonder al teveel druk op het landelijk gebied te leggen.

Het gebied dient haar landelijk karakter te behouden. Het bestaande landschap is daarbij het belangrijkste uitgangspunt. Daarnaast wordt aansluiting gezocht naar de bestaande stadsparken en de landgoederen.

Het bestaande landschap is een gevarieerd kampen-essenlandschap bestaande uit bos, houtsingels en houtwallen, hoogteverschillen door o.a. grotere en kleinere essen al dan niet met esrandbeplanting, hoger gelegen bouwlanden en lager gelegen weilanden (maten), beken en zandwegen. Deze elementen zullen gehandhaafd en versterkt worden waarbij gekeken is naar doorgaande routes voor fietser en wandelaar. Daarnaast worden speelveldjes gecreëerd waar mensen enkele uren kunnen verblijven.

Tot slot wordt bij de inrichting van het stadsrandgebied rekening gehouden met de aanleg van een aantal nieuwe beektracés, retentievijvers en realisering van nieuwe natuur.

De volgende recreatieve fietspaden worden aangelegd:

- een fietspad langs de Buurserstraat (4000 m);
- een fietspad tussen de Berenbroeksweg en Smalenbroeksweg (250 m);
- een fietspad (suggestiestrook) langs de Usselerveenweg (800 m);
- een fietspad langs de Oude Buurserdijk (1.600 m);
- een fietspad langs de Usselerveldweg (600 m);
- een fietspad bij de Broekmaatweg (1.200 m);
- een fietspad langs de Twistveenweg (800 m);
- een fietspad langs de Hofdijk (700 m);
- een fietspad langs de Zwarte Vennenweg (800 m);

- een fietspad tussen de Baardinksweg en Burgemeester Stroinkstraat (550 m);
- diverse paden in en nabij het stadsrandgebied aan de zuidkant van Enschede.

Bovengenoemde paden maken deel uit van doorgaande fietsroutes.

Door middel van bewegwijzering worden de fietsroutes nader aangeduid.

De volgende wandelpaden zijn in het plan opgenomen:

- een pad over de Bruninkses en langs de Bruninksbeek, gecombineerd met de aanleg van een 5 meter-strook;
- een pad langs de Rutbeek gecombineerd met de aanleg van een 5 meter-strook/landgoed de Weele;
- een pad door de nieuwe natuur tussen de Zonnebeekweg en Oude Buurserdijk;
- een pad over de Lutje Es in Tweekelo;
- diverse paden door het stadsrandgebied.

Bovengenoemde paden maken deel uit van doorgaande wandelroutes en zullen door markeringen worden aangegeven.

Ook heeft de Stichting tot Behoud van Tweekelo een wandelroute ontwikkeld. Een aantal onderdelen ervan zal in het kader van de herinrichting gerealiseerd worden. Dit zal tijdens de uitvoering nader worden uitgewerkt.

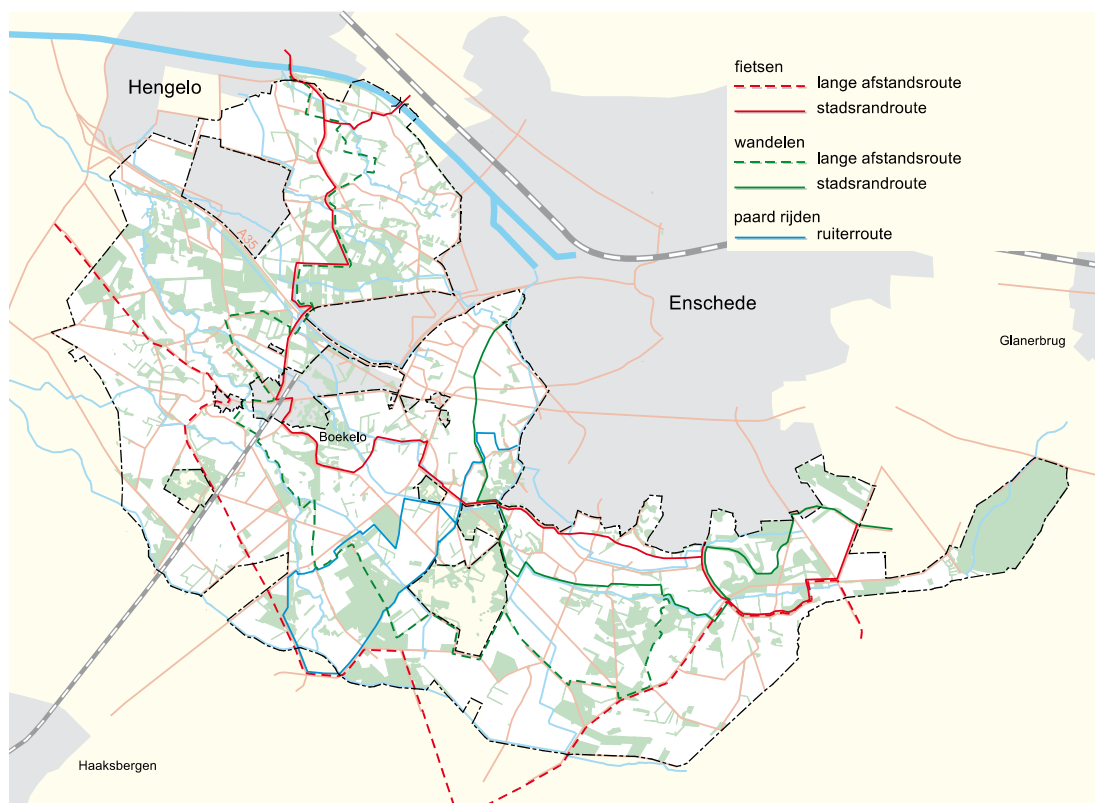
Nieuw aan te leggen fietspad op Twistveenweg

Ruiterpaden

- Een ruiterroute wordt gerealiseerd ten westen van het Rutbeek;
Op deze route worden ook 2 maneges aangesloten aan de rand van de Usseleres.
Er wordt gebruik gemaakt van bestaande zandwegen, berm en deels ook nieuwe tracés aangelegd.

Parkeer-/picknickvoorzieningen

- Tien parkeer-/picknickvoorzieningen nabij de landgoederen en plaatsen waar wegen worden afgesloten. Dit zijn semi-verharde parkeerplaatsen voor 5-10 auto's; ook komt er een picknickset en incidenteel een informatiebord. De parkeerplaatsen staan niet op de plankaart vermeld;
- Op bepaalde plaatsen langs geplande fiets- en wandelpaden wordt een picknickset geplaatst.

Overzichtskaart recreatieve routes

Benodigde oppervlakte, kosten, eigendom, beheer en onderhoud

- *Grondbehoefte*
 - Voor de aanleg en verbetering van wandel-, fiets- en ruiterpaden en parkeervoorzieningen: 1 ha
- *Kosten*
 - De grond- en inrichtingskosten van de recreatiepaden en parkeervoorzieningen: f 3.635.000,- + pm
- *Eigendom, beheer en onderhoud*
 - Van de aan te leggen paden en parkeervoorzieningen wordt dit ondergebracht bij de desbetreffende gemeente resp. de Regio Twente, behalve de wandelpaden in de verschillende natuurgebieden. Deze paden komen in eigendom, beheer en onderhoud bij de betreffende beherende instantie.

Verhogen van de verkeersveiligheid

Op een aantal plaatsen in het gebied komen verkeersonveilige situaties voor. Dit komt door onder andere vermenging van verkeerssoorten (b.v. fietsers en auto's) en door sluipverkeer. Om de verkeersveiligheid te bevorderen, worden de volgende voorzieningen getroffen.

Aanpassing kruisingen, afsluiten/verkeersluw maken van wegen/verbeteren wegen

- Aanpassen/reconstructie van de kruising Haaksbergerstraat/Weleweg en Haaksbergerstraat/Badweg. De Commissie is met Rijkswaterstaat in overleg om de verkeersveiligheid te vergroten ter plaatse van de kruising Haaksbergerstraat/Zonnebeekweg.
- Opheffen van aansluitingen op de Haaksbergerstraat (Meyenboerweg, Oude Deldenerweg, Oude Boekelerdijk, Baltinkweg en 2 onbenaamde wegen in het Usselerveld).
- Door het afsluiten van de Oude Boekelerdijk verandert de verkeersstroom en wordt de Usselerrietweg over een lengte van 500 m verhard.

Aanleg utilitaire fietspaden

- Aanleg van een fietspad langs de Buurserstraat (4.000 m). De verhardingsbreedte van dit fietspad is 2.50 m.
- Aanleg van fietssuggestiestroken op de Tweekelerweg (1.700 m). De Strootsweg is door de gemeente Enschede inmiddels voorzien van fietssuggestiestroken. De gemeente Hengelo heeft op de Tweekelerweg in 1999 wel belijning aangebracht voor de fietsers.
- Aanleg van een fietspad langs de Welemosweg (1.500 m).

Er zijn ontwikkelingen gaande met betrekking tot de categorisering van wegen buiten de bebouwde kom. Het gevolg kan zijn dat op de Buurserstraat en Welemosweg niet harder dan 60 km per uur gereden mag worden. Dit mag, volgens de mening van de commissie, niet van invloed zijn op de noodzaak van de aanleg van het fietspad langs deze wegen. Tijdens de uitvoering van de herinrichting zal hierover een beslissing worden genomen.

Overig

Er zijn nog allerlei ontwikkelingen te verwachten die de verkeersafwikkeling in het gebied zal beïnvloeden, zoals de mogelijke aanleg van Rijksweg 15 en de door de gemeenten te nemen maatregelen. Voorts zal tijdens de uitvoering worden nagegaan voor welke wegen bermverbreeding gewenst is uit oogpunt van verkeersveiligheid. Tijdens de uitvoering zal via een planuitwerking over een aantal voorgestelde maatregelen een definitieve beslissing worden genomen.

Benodigde oppervlakte, kosten, eigendom, beheer en onderhoud.

- *Grondbehoefte*
 - Voor het verbeteren van de wegen en de aanleg van de utilitaire fietspaden is ca. 5 ha nodig.
- *Kosten*
 - De grond- en inrichtingskosten van de utilitaire fietspaden is f 2.125.000,-;
 - Het verbeteren van wegen en verhogen van de verkeersveiligheid kost ca. f 565.000,-.
- *Eigendom, beheer en onderhoud*
 - Van de te verbeteren wegen, de utilitaire fietspaden en de voorzieningen voor een veiliger ontsluiting komt het eigendom, beheer en onderhoud bij de betreffende gemeente.

Buurserstraat

6 Grondverwerving en kosten

Grondverwerving

Voor het realiseren van het plan zijn gronden nodig. Deze komen beschikbaar vanuit de taakstelling en de korting.

Korting en taakstelling

De gronden, die nodig zijn voor voorzieningen waarvan de locatie vast ligt, worden doorgaans gekort (korting). Deze korting wordt gecompenseerd in grond of geld. Het betreft dan voorzieningen die een wezenlijk onderdeel van het plan vormen. Het betreft bijvoorbeeld fietspaden, waterlopen, bermverbredingen en belangrijke landschappelijke voorzieningen.

Van deze voorzieningen gaat het eigendom, beheer en onderhoud naar een openbaar lichaam zoals een gemeente, waterschap en natuurbeschermingsorganisatie. De gronden, die via de korting naar een openbaar lichaam gaan, worden door de procedure van het begrenzenplan

door Gedeputeerde Staten aan het betreffende openbaar lichaam toegewezen.

Om een groot aantal voorzieningen die gerealiseerd moet worden, wordt de grond op vrijwillige wijze verworven door het Bureau Beheer Landbouwgronden. Dit worden de taakstellingshectares genoemd. Bij het ruilplan worden deze gronden door middel van ruiling op de juiste plaats gelegd.

Grondbehoefte

In totaal dient de Dienst Landelijk Gebied (Bureau Beheer Landbouwgronden) ca. 404 ha te verwerven. Per 1 maart 2000 was 148 ha verworven. Hiervan is inmiddels 10 ha overgedragen aan Stichting Landschap Overijssel vanwege de ligging in nieuwe natuur.

De korting is ca. 1 %, zijnde ca. 35 ha. De Landinrichtingscommissie gaat er vanuit dat de korting volledig gecompenseerd wordt via de taakstelling. De huidige gang van zaken is dat bij ruiling van gronden er geruild wordt op basis van het voor-

Hoeveelheid grond die voor de verschillende maatregelen nodig is en de wijze waarop ze verworven wordt

	Taakstelling		Korting	
	opp. in ha	toekomstige eigenaar*	opp. in ha	toekomstige eigenaar
Landbouw - verkaveling	100	part.		
Bodem en water waterlopen en retentie			12	ws
Natuur en Landschap - nieuwe natuur	200	SLO/SEH/SLM		
- functiewijziging Usselerveen	27	RT/gem.		
- 5 meter-stroken langs beken	9	ws/part.	14	ws/part.
- natuurbouw (poelen ed.)	8	part.		
- beplanting langs wegen			2	gem.
- bosje Usseleres			1	gem.
- kavelgrensbeplanting	21	part.		
- beplanting stadsrandgebied	3	gem./part.		
Leefbaarheid en openluchtrecreatie - utilitaire fietspaden			5	gem.
- recreatieve fietspaden, wandelpaden, ruiterspaden en parkeervoorzieningen	1	gem.		
- reconstructie kruisingen wegen			1	gem.
Compensatie korting	35	part.		
Totaal	404		35	

brengend vermogen van de grond. Daarbij kunnen er verschillen in bedrijfsoppervlakte vóór en na toedeling ontstaan. Mochten de ontwikkelingen van dien aard zijn dat de bedrijfsoppervlakte van wezenlijk belang is in het kader van bepaalde regelgeving dan zal door middel van een planuitwerking de taakstelling van de landmetershectares voor dit doel verhoogd kunnen worden. De gronden, die nodig zijn voor de nieuwe natuur, worden ter plaatse langs vrijwillige weg verworven. Indien dit vooraf niet geregeld is, worden in het ruilplan de benodigde gronden geruild. De totale oppervlakte te verwerven nieuwe natuur bedraagt 372 ha. In de taakstelling is de Commissie uitgegaan van 200 ha, daar de realisering van de nieuwe natuur een langere periode bestrijkt dan de herinrichting. De tabel op pagina 36 geeft hoeveel grond voor de verschillende maatregelen op welke manier verworven wordt.

Toedeling c.q. toewijzing aan:
 part. = particulieren
 ws = Waterschap Regge en Dinkel
 gem. = gemeente
 SLM = Stichting Lonneker Marken
 SLO = Stichting Landschap Overijssel
 SEH = Stichting Edwina van Heek
 RT = Regio Twente

Raming van de kosten

Voor alle maatregelen is een kostenraming gemaakt. De begroting is gebaseerd op het loon- en prijspeil van 1 januari 2000. In de raming zijn naast de kosten voor inrichting ook de eventuele kosten van grondverwerving, verleggen van nutsleidingen, schadevergoedingen e.d. opgenomen. De landmetershectares worden via overbedeling toegedeeld aan de verschillende belanghebbenden. De kosten van deze grond worden volgens de huidige Landinrichtingswet voorgefinancierd door het Rijk en zullen op basis van overbedeling via de landinrichtingsrente met betrokkenen worden afgerekend. Echter deze wet wordt herzien. Voorfinanciering komt te vervallen. Er dient in de toekomst contant te worden afgerekend.

In bijlage 2 is een totaaloverzicht weergegeven. Samengevat zijn de kosten voor de verschillende onderdelen:

• water en bodem	f 9.200.000,- + pm
• landbouw	f 6.500.000,-
• natuur	f 2.800.000,-
• landschap en cultuurhistorie	f 2.100.000,-
• leefbaarheid en openluchtrecreatie	f 6.400.000,- + pm
• algemene kosten	f 2.800.000,-
Totaal	f 29.800.000,-

De uitvoering van de herinrichting Enschede-Zuid zal ca. 30 miljoen gulden kosten. Door planuitwerking van bepaalde onderdelen kan dit bedrag hoger worden. In welke mate is in dit stadium niet te zeggen, omdat het onzeker is of de maatregelen ook daadwerkelijk doorgaan en bovendien is het veelal niet bekend wat betreffende maatregelen exact inhouden.

Hieronder worden de mogelijke planuitwerkingen nog even op een rijtje gezet. Ook wordt van sommige onderdelen een indicatie van de kosten gegeven.

Planuitwerking

De planuitwerking kan worden toegepast als het gaat om wijzigingen die de doelstellingen van het plan niet aantasten of uitwerkingen van onderdelen die bij de vaststelling van het landinrichtingsplan niet in detail vaststaan. Deze procedure kent geen voorontwerpplan maar wel een bezwarenprocedure. Voor een aantal onderdelen wordt in het rapport gemeld dat deze procedure daarop van toepassing kan zijn. Overzicht van mogelijke maatregelen via planuitwerkingen:

- verlegging Usselerstroom ter plaatse van huisvuilgronden in verband met verdrogende werking op omgeving;
- extra retentie bij Tesinkbos;
- bestaande onderhoudspaden langs een aantal beken met een 1,5 meter breed onderhoudspad aan weerszijden;
- specifieke milieumaatregelen;
- regeling eigendom, beheer en onderhoud nieuwe natuur langs de Schoolbeek;
- tracé Bruninksbeek ter plaatse van Riethermsteeg en Usselermarkeweg;
- beektracé door het Hegeveld;
- verbindingzone Horsterveld/Horstkamp;
- bermverbreding van een aantal wegen uit oogpunt van verkeersveiligheid;
- particulier waterbeheer;
- regeling eigendom, beheer en onderhoud 27 ha functiewijziging gebied bij Het Rutbeek;
- inrichting stadsrandgebied.

Verdeling van de kosten

De kosten van het plan worden gedragen door verschillende partijen. Naast het Rijk zijn dat de Provincie, de Regio Twente, de gemeenten, het Waterschap, de Stichting Landschap Overijssel en de Stichting Edwina van Heek.

Ook belanghebbende grondeigenaren in het gebied dragen bij in de kosten. Dit gebeurt echter alleen als zij persoonlijk nut hebben van de maatregelen.

De berekende rijksbijdrage in de kosten van het landinrichtingsplan bedraagt ca. f 20 miljoen.

Usselerstroom. Nader onderzoek naar verlegging in verband met verdroging

In principe komt dit ten laste van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV). De Landinrichtingscommissie wil een deel van de maatregelen (mede)financieren door andere mogelijkheden (Reconstructie, gebiedsgericht beleid Zuid-Twente, plattelandsvernieuwing en Europese gelden etc.) te benutten.

De instanties dienen ruim f 7 miljoen gulden bij te dragen. De verdeling, waar overeenstemming over bestaat, is als volgt:

• Provincie Overijssel	f	240.000,- + pm
• Gemeente Enschede	f	2.460.000,-
• Gemeente Hengelo	f	150.000,-
• Gemeente Haaksbergen	f	150.000,-
• Waterschap Regge en Dinkel	f	2.940.000,- + pm
• Stichting Landschap Overijssel	f	750.000,-
• Stichting Edwina van Heek	f	250.000,-
• Regio Twente	f	350.000,-

Een meer gedetailleerd overzicht staat vermeld in bijlage 2.

Recent is het beleid omtrent de financiering van landinrichting gewijzigd. Per 1 januari 1999 worden door de Rijksoverheid in het kader van landinrichting geen langjarige (voor de totale uitvoering van het plan) verplichtingen meer aangegaan. Dit is veranderd in kortlopende (periodes van maximaal 4 jaar) verplichtingen. Voor de toekenning van de middelen voor deze kortlopende periodes is het provinciaal bestuur verantwoordelijk.

Over de hoogten van de bijdragen van de genoemde instanties is in principe overeenstemming bereikt.

Tijdens de verdere voorbereiding vindt overleg plaats met de gemeente Enschede en het Waterschap Regge en Dinkel over de bijdrage in de kosten van retentie in de stadsrand. Eén en ander hangt samen met de invulling van het stadsrandgebied.

De gezamenlijke eigenaren betalen ca. 2 miljoen gulden. Deze kosten worden aan het eind van de herinrichting verdeeld. Deze verdeelsleutel wordt gebaseerd op het nut wat een eigenaar heeft bij de herinrichting. Bij weinig nut betaalt men weinig, bij veel nut betaalt men meer.

De kosten kunnen volgens de huidige Landinrichtingswet in de vorm van landinrichtingsrente worden betaald. Hiervoor geldt een vast bedrag per jaar (6 % van de kosten) bestaande uit rente en aflossing. Deze kosten kunnen in 26 jaar worden betaald. Gemiddeld bedragen de kosten ca. f 585,- per ha cultuurgrond. De gemiddelde landinrichtingsrente per ha per jaar bedraagt f 35,-. Bij de herziening van de Landinrichtingswet vervalt de mogelijkheid van voorfinanciering en dient contant te worden afgerekend.

Naast de kosten, die op bovenstaande manier worden berekend, kan er sprake zijn van onder- of overbedeling en/of verrekenposten. Van over- of onderbedeling is sprake indien uw toedeling in geld meer of minder waard is dan uw inbreng. Bij de verrekenposten kunt u denken aan het verrekenen van hoogspanningsmasten en dergelijke tussen de op- en afgaande eigenaar/gebruiker. De kosten (of opbrengsten) die hiermee samenhangen vormen ook een onderdeel van de landinrichtingsrente.

7 Hoe verder

Besluit tot uitvoering

GS heeft het plan vastgesteld en is overgegaan tot uitvoering van het plan.

Ten tijde van de besluitvorming wordt als gevolg van de vernieuwde financieringsstructuur geen verplichting meer aangegaan voor de gehele uitvoeringsperiode maar voor een periode van maximaal 4 jaar (2001 tot en met 2004).

Verloop van de uitvoering

De Commissie is voornemens de uitvoering van het plan voortvarend ter hand te nemen. Herziening van de Landinrichtingswet en invoering van de Reconstructiewet leiden tot een andere aanpak dan voorheen. De nieuwe wetgeving biedt mogelijkheden sneller tot resultaten te komen omdat bepaalde procedures vereenvoudigd worden. Ook is de keuze van de in te zetten instrumenten verruimd. Door optimaal gebruik te maken van de aanwezige instrumenten/modules kunnen de doelen mogelijk sneller en effectiever bereikt worden. Eén en ander betekent een meer procesmatige aanpak: in overleg met een ieder worden stapsgewijs bepaalde planonderdelen uitgewerkt en uitgevoerd. Uiteindelijk moet dit leiden tot een snellere realisering van het plan.

Door de overheid worden verplichtingen aangegaan voor periodes van maximaal 4 jaar (4-jarige uitvoeringsmodules). Bij de vaststelling van dit plan wordt in het kader van de Provinciale programmering van landinrichtingsgeldten ook de eerste uitvoeringsmodule vastgelegd. Hierin staan de werkzaamheden voor de komende 4 jaar waarvoor een financiële verplichting wordt aangegaan.

De Commissie heeft het voornemen het plan binnen 10 jaar uit te voeren. De Commissie wil een groot aantal planonderdelen voor het oostelijk deel van het herinrichtingsgebied uitvoeren in de periode 2001-2005.

Het gaat hierbij om de volgende werkzaamheden:

- voorzieningen op gebied van de waterbeheersing;
- fiets-, wandel- en ruiterspaden;
- inrichting nieuwe natuur en verbindingzones;
- uit- en verplaatsen van bedrijven en verwerven van gronden;
- aanleg van beplantingen;
- aanleg van faunapassages en poelen;
- verbetering van de verkaveling;
- aanleg van retentie;
- uitvoering van milieumaatregelen.

Voor veel van bovenstaande maatregelen is grond nodig. De realisering is dan ook mede afhankelijk van de daadwerkelijke verwerving van gronden in de nabije toekomst.

In de tweede periode van 4 jaar zal het accent liggen op het westelijk deel van het gebied.

Voor een voorspoedig verloop van de uitvoering is het van belang, dat:

- een goede afstemming tussen bestemmingsplannen en het landinrichtingsplan plaatsvindt;
- derden tijdig besluiten nemen;
- de grondverwerving goed verloopt en
- de financiële middelen toereikend zijn.

Nieuw beleid; hoe daarop inspelen

Landinrichting is zich aan het vernieuwen. Flexibel in kunnen spelen op veranderingen, optimaal gebruik maken van de mogelijkheden van alle instrumenten en versnelling door vereenvoudiging van procedures zijn belangrijke items voor landinrichting in de toekomst. Een wijziging van de Landinrichtingswet is in voorbereiding. Ook de Reconstructiewet die in voorbereiding is, heeft betrekking op het gebied Enschede-Zuid. Het door de Reconstructiecommissie Salland/Twente op te stellen reconstructieplan krijgt zijn doorwerking in het uit te voeren landinrichtingsplan.

Te verbeteren fietspad langs Oude Buurserdijk

De Commissie wil graag gebruik maken van alle instrumenten en andere mogelijkheden om de maatregelen snel en effectief uit te voeren. De Commissie zal daarom projectvoorstellen ontwikkelen en indienen om gebruik te kunnen maken van de reconstructiegelden. Planonderdelen uit het voorliggend ontwerpplan passen namelijk uitstekend binnen de reconstructiedoelstellingen. Op deze wijze kunnen planonderdelen mogelijk versneld worden uitgevoerd.

Afstemming bestemmingsplannen

Om een goede afstemming te krijgen tussen het landinrichtingsplan en het gemeentelijk planologische beleid is overleg gevoerd met de gemeenten. Deze afstemming is van belang voor het verkrijgen van de benodigde vergunningen voor de uitvoering van maatregelen. De gemeentebesturen zijn verzocht mee te werken aan een tijdige aanpassing van de bestemmingsplannen aan het landinrichtingsplan. Indien besluiten worden genomen, die aanleiding geven tot herziening van één of beide plannen, worden beide tijdig op elkaar afgestemd.

Door derden te nemen besluiten

Provincie, gemeenten en Waterschap (mede)financieren een groot aantal maatregelen. Dit gaat vaak samen met overname van eigendom, beheer en onderhoud. Voor een aantal maatregelen is het overleg over (mede)financiering nog niet afgerond. Sommige maatregelen zijn beleidsmatig akkoord maar financieel nog niet gedekt. De maatregelen in het kader van het milieu overstijgen de mogelijkheden van de herinrichting. De realisering hiervan is afhankelijk van derden. De mogelijkheden die de Reconstructie biedt, zullen zoveel mogelijk benut worden.

Grondverwerving

De verwerving van de in de taakstelling genoemde oppervlakte grond gaat tijdens de uitvoering door. Het gaat om aankoop van losse kavels, hele bedrijven en uitplaatsing van bedrijven. De grond-aankopen lopen via de Dienst Landelijk Gebied. De Landinrichtingscommissie zal met GS overleg voeren indien onvoldoende zicht is op tijdige verwerving van de benodigde oppervlakte voor de uitvoering van het plan.

Overleg met de streek

Uitvoering van het plan betekent nogal wat.

Er wordt veel met eigendom van gronden gedaan; de eigenaar kan veranderen, de functie verandert plaatselijk en de inrichting en het gebruik kunnen veranderen. Hiervoor is goed overleg noodzakelijk. Niet alleen met instanties maar zeker ook met de belanghebbenden. Het contact met een ieder zal op verschillende manieren plaatsvinden:

- spreekuur: één keer per maand zal de Commissie spreekuur houden;
- nieuwsbrieven: regelmatig zal de Commissie een nieuwsbrief in de streek verspreiden waarin de stand van zaken van het project wordt weergegeven;
- voorlichtingsbijeenkomsten: regelmatig zal de Commissie voorlichtingsbijeenkomsten organiseren met name ten tijde van bepaalde proceduremomenten. Ook bestekken die worden voorbereid, zullen met de direct betrokkenen worden besproken.

Bijlage 1

Samenstelling van de Landinrichtingscommissie

De Landinrichtingscommissie bestaat uit 8 leden en is als volgt samengesteld:

- De heer D. Buursink, namens de gemeenten, tevens voorzitter;
- De heer J.G. Berenbroek, namens de landbouw, tevens vice-voorzitter;
- De heer J.B. Stokkers, namens de landbouw;
- De heer H.J. Aalpol, namens de landbouw;
- De heer F.P.P. Swennenhuis, namens de recreatie;
- De heer S. Kuks, namens het waterschap Regge en Dinkel;
- De heer P. Kokke, namens natuur en landschap;
- De heer F. Naber, adviserend lid namens natuur en landschap.

Het secretariaat wordt gevoerd door de Dienst Landelijk Gebied:

- De heer A.P. Stokman, projectmanager/secretaris;
- De heer D.J. Maalderink, projectleider

Bijlage 2

Kostenoverzicht: raming van de kosten en kostenverdeling

Omschrijving	Investering	subsidie %	Kosten Rijk	Kosten instanties	Gezamenlijke eigenaren	Individuele eigenaren
Water en bodem						
- verbetering waterlopendsysteem	5.260.000	50	2.630.000	2.630.000		
- aanleg 5 meter-stroken	2.130.000	50/100	1.535.000	595.000		
- opheffen bodemverontreiniging	1.800.000	20/65	1.695.000	105.000 +pm		pm
Landbouw						
- kavelaanvaardingswerken	2.865.000	65	1.862.500		1.002.500	
- bedrijfs uit-/verplaatsing	1.395.000	100	1.395.000			
- aansluiting riolering verplaatser	50.000	100	50.000			
- nutsvoorzieningen verplaatser	190.000	65	123.500		66.500	
- verlies oude gebouwen	300.000	65	195.000		105.000	
- insteek- en toegangswegen	1.710.000	40/65	975.000		408.000	327.000
Landschap en natuur						
- beplanting op perceelsgrenzen en bosjes	800.000	100	800.000			
- erfbeplanting	155.000	70/80	111.000			44.000
- beplanting langs wegen	520.000	65/100	452.000	68.000		
- inrichting Usselerveen	90.000	100	90.000			
- onderhoud en herstel beplanting	325.000	100	325.000			
- kunst en vormgeving	200.000	100	200.000			
Natuur						
- inrichting nieuwe natuur	2.000.000	50	1.000.000	1.000.000		
- faunapassages	310.000	100	310.000			
- poelen	525.000	100	525.000			
Leefbaarheid en openlucht-recreatie						
- utilitaire fietspaden	2.125.000	50	1.062.500	1.062.500		
- recreatieve fietspaden	995.000	50	497.500	497.500		
- fietsbruggen	2.050.000	64	1.309.000	741.000 +pm		
- wandelpaden, ruiterspaden en parkeervoorzieningen	590.000	50	295.000	295.000		
- verbeteren wegen en verkeersveiligheid	565.000	50	282.500	282.500		
- afsluiten wegen	90.000	75	67.500	22.500		
Algemene kosten						
- administratieve kosten	1.355.000	65	881.000		474.000	
- afkoop toedelingsrechten	1.400.000	100	1.400.000			
TOTAAL	29.795.000 +pm		20.069.000	7.299.000 +pm	2.056.000	371.000 +pm

Verdeling van de kosten

Van het Rijk wordt een bijdrage in de kosten van ca. f 20 miljoen gevraagd. In principe komt dit ten laste van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De instanties dienen ruim f 7 miljoen gulden bij te dragen. De bedragen zijn als volgt verdeeld:

- De provincie Overijssel		
• Aanleg fiets-/voet-/ecobrug	f	185.000,-
• Grof vuil verwijderen huisvuilgronden	f	55.000,-
- De Stichting Landschap Overijssel		
• Inrichting nieuwe natuur	f	750.000,-
- De gemeente Enschede		
• Verbeteren wegen en verkeersveiligheid	f	280.000,-
• Aanleg utilitaire fietspaden	f	825.000,-
• Recreatieve fietspaden	f	495.000,-
• Aanleg fiets-/voet-/ecobrug	f	145.000,-
• Wandel-/ruiterpaden en parkeervoorzieningen	f	290.000,-
• Beplanting langs wegen	f	65.000,-
• Afsluiten wegen	f	20.000,-
• Aanleg retentie stadsrandgebied	f	235.000,-
• Aanleg 5 meter-stroken stadsrandgebied	f	55.000,-
• Grof vuil verwijderen huisvuilgronden	f	50.000,-
- De gemeente Hengelo		
• Aanleg fiets-/voet-/ecobrug	f	65.000,-
• Fietssuggestiestroken Tweekelerweg	f	85.000,-
- De gemeente Haaksbergen		
• Fietspad Buurserstraat	f	150.000,-
- De regio Twente		
• Aanleg fiets-/voet-/ecobrug	f	350.000,-
- Het Waterschap Regge en Dinkel		
• Verbeteren waterlopensysteem (incl. 5 meter-stroken)	f	2.940.000,-
• Opheffen waterbodemonverontreiniging	f	p m
- De Stichting Edwina van Heek		
• Inrichting nieuwe natuur	f	250.000,-

Bijlage 3

Beken en taakstelling/korting (huiskavels)

Naar aanleiding van de inspraak op het VOP/MER zijn veel vragen gesteld en opmerkingen gemaakt over:

- beken en met name de inrichting van de beken;
- taakstelling/korting in relatie met huiskavels.

Om één en ander overzichtelijk en begrijpelijk te houden wordt hieronder uitgelegd welke voornemens de Commissie heeft met betrekking tot de in te richten beken. Verder worden de begrippen korting, taakstelling en compensatie van de korting verduidelijkt.

Beken

1. *2-zijdig in te richten beken*

Het gaat om beken die aan weerszijden van de beek worden ingericht voor natuur met een

Rutbeek

strookbreedte van gemiddeld 5 meter. Dit betreft de volgende beken: Rutbeek, Boekelerbeek, Bruninksbeek, Teesinkbeek, Houwbeek, Schoolbeek en Elsbeek.

Doelstelling: een meer natuurlijke inrichting van de beek vanwege hun natuurfunctie.

Grondverwerving: door middel van korting. Dit is gedaan omdat de Commissie dit een essentieel onderdeel vindt van het landinrichtingsplan. Hiervoor is 14 ha grond nodig.

Waar sprake is van huiskavels geldt het volgende uitgangspunt: géén wezenlijke verkleining van de huiskavel. De Landinrichtingswet geeft aan dat geen verslechtering mag plaatsvinden.

Uitgangspunt is dat een verkleining van de huiskavel in grond gecompenseerd wordt. Indien de Commissie aansluitend aan de huiskavel niet in grond kan compenseren en belanghebbende wenst geen geldelijke vergoeding, is realisering van de 5 meter-stroken bijzonder moeilijk. In overleg met betrokkenen zal dan geprobeerd worden een oplossing te vinden. Realisering vindt alleen plaats bij hoge uitzondering indien het planonderdeel zeer belangrijk is.

Inrichting: is afhankelijk van het landschap, variërend van opgaande beplanting tot verschrallen 5 meter-strook.

Eigendom, beheer en onderhoud: het waterschap heeft haar beleid met betrekking tot het beheer, eigendom, en onderhoud gewijzigd. Onder bepaalde voorwaarden kunnen aangrenzende eigenaren in aanmerking komen voor het eigendom en onderhoud. Het beheer blijft bij het Waterschap.

2. *Nader uit te werken waterlopen*

In het Voorontwerpplan was nog sprake van aanleg van een onderhoudspad eventueel in combinatie met aanleg van een natuurstrook van gem. 5 m breed op vrijwillige basis. Door wijziging van

beleid van het Waterschap worden in Enschede-Zuid geen onderhoudspaden meer aangelegd. Hiervoor in de plaats komt een natuurstrook (gem. 5 m breed), waarbij aanleg eveneens plaatsvindt op vrijwillige basis. Het betreft de volgende beken: 4 zijtakken van de Boekelerbeek, 2 beken ten noorden van Bad Boekelo, de Slagersmatenbeek, een zijtak van de Houwbeek, een zijtak van Bruninksbeek en een beek ten oosten van de Boeldershoek.

Doelstelling: waar mogelijk een meer natuurlijke inrichting van beken.

Grondverwerving: de natuurstrook wordt op vrijwillige basis aangelegd in overbedeling tegen bosgrondwaarde. Hiervoor is 9 ha nodig.

Inrichting: afhankelijk van het landschap, variërend van opgaande beplanting tot verschrallen natuurstrook.

Eigendom, beheer en onderhoud: het Waterschap heeft haar beleid met betrekking tot het beheer, eigendom, en onderhoud gewijzigd. Onder bepaalde voorwaarden kunnen aangrenzende eigenaren in aanmerking komen voor het eigendom en onderhoud. Het beheer blijft bij het Waterschap.

Taakstelling/korting (huiskavels)

Inleiding

De begrippen korting en taakstelling in relatie tot huiskavels wordt hieronder uitgelegd. Tevens wordt verwezen naar hoofdstuk 6 “Grondverwerving en kosten”.

Taakstelling

Om het plan voor de herinrichting Enschede-Zuid te realiseren is grond nodig. Daarvoor wordt zoveel mogelijk op vrijwillige basis grond verworven in het gebied. Dit wordt de taakstelling genoemd. Door verwerving ter plaatse of uitruil van grond kan bijv. grond voor nieuwe natuur vrijgemaakt worden.

Korting

Daarnaast kan korting worden toegepast. Bij herinrichting kan een korting van maximaal 3 % toegepast worden op de toe te delen gronden. Deze korting mag alleen gebruikt worden voor wegen en waterlopen en voorzieningen die hiermee samenhangen. De korting in Enschede-Zuid bedraagt 1 % (35 ha van ca. 3500 ha cultuurgrond). Korting wordt toegepast bij die planonderdelen, die qua plaats vastliggen en niet afhankelijk zijn van de toedeling. Toepassing van de korting geeft meer garantie dat een planonderdeel gerealiseerd wordt.

Omvang korting

In dit plan (hoofdstuk 6, tabel) is korting voor de volgende planonderdelen opgenomen:

- wegen en utilitaire fietspaden: 6 ha;
- waterlopen (inclusief een meer natuurlijke inrichting): 26 ha;
- beplanting langs wegen: 2 ha;
- overige beplanting: 1 ha.

Compensatie

In dit plan (hoofdstuk 6) staat verder dat de korting zoveel mogelijk wordt gecompenseerd in grond, zodat gemiddeld de oppervlakte van belanghebbenden niet of nauwelijks minder zal worden. Indien compensatie in grond niet mogelijk is, vindt verrekening in geld plaats. Als compensatie voor de toegepaste korting is 35 ha opgenomen in de taakstelling.

Huiskavels

Hoe gaat de Commissie om met toepassing van:

- Korting op huiskavels, bijv. aanleg van “5 meter-stroken” langs beken.
Uitgangspunt: geen wezenlijke verkleining van de huiskavel.
Indien de Commissie aansluitend aan de huiskavel niet kan compenseren en belanghebbende wenst geen geldelijke vergoeding, is realisering van “5 meter-stroken” bijzonder moeilijk (alleen bij hoge uitzondering indien planonderdeel zeer belangrijk is).

- Taakstelling op huiskavels, bijv. aanleg van kavelgrensbeplantingen, nieuwe natuur.
Uitgangspunt: geen verkleining van huiskavels.
Aanleg van kavelgrensbeplanting kan alleen in overleg, op vrijwillige basis met belanghebbende plaatsvinden. De benodigde grond voor de beplanting wordt in overbedeling toegedeeld aan belanghebbende tegen bosgrondwaarde.
Uitruil van grond binnen een huiskavel ten behoeve van nieuwe natuur kan alleen op vrijwillige basis en met instemming van belanghebbende.

De praktijk leert dat in goed overleg veel mogelijk is. Bovendien treden tussen nu en het moment van uitvoering ook wijzigingen in eigendom op: wat nu een probleem is, behoeft dat straks niet meer te zijn. De knelpunten zijn geïnventariseerd en gestreefd wordt tijdens de uitvoering in overleg met de belanghebbenden hiervoor een oplossing te zoeken.

Bijlage 4

Verklarende woordenlijst

Abiotische	Niet behorend tot de levende natuur.
Alternatief	Een integraal plan, dat is samengesteld uit een combinatie van varianten.
Archeologie	De leer, die zich bezighoudt met oudheidkundige zaken.
Beheersgebied	Gebied waar het beheer van natuur- en landschapswaarden wordt gecombineerd met het agrarisch beheer. Op vrijwillige basis kan een beheersovereenkomst worden afgesloten.
Biotisch	Behorend tot de levende natuur.
Biotoop	Een duidelijk herkenbaar onderdeel van het landschap met een karakteristieke levensgemeenschap van planten en/of dieren.
Commissie voor de MilieuEffectrapportage (Cmer)	Een landelijke Commissie van onafhankelijke deskundigen, die het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten in dit geval) over de Milieueffectrapportage van advies dient.
Detailontwatering	Stelsel van sloten, greppels en drains dat voor de ontwatering van de percelen zorgt.
Duurzaam	Van lange duur, blijvend.
Ecologisch	Verband tussen dieren en planten en hun omgeving.
Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	Een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen, belangrijke natuurgebieden.
Fauna	De totaliteit van de diersoorten van een bepaald gebied.
Flora	De totaliteit van de plantensoorten van een bepaald gebied.
Gradiënt	Geleidelijke overgang van een ruimtelijke eenheid, bijvoorbeeld van nat naar droog, van hoog naar laag of van voedselrijk naar voedselarm.
Grondmobiliteit	De mate, waarin landbouwgrond van eigenaar verandert.
Infiltratie	Neerwaartse grondwaterstroming.

Klasse 1, 2, 3, 4	Normen klasse-indeling baggerspecie: Klasse 1 en 2 mag, onder voorwaarden, op de kant gezet worden. Klasse 3 en 4 dient afgevoerd te worden naar een depot/stortplaats.
Kwel	Opwaarts gerichte grondwaterstroming; kan onder meer plaatsvinden direct aan het grondoppervlak in sloten of drains.
Meanderen	Zich bochtig door het landschap slingeren van een beek of rivier.
Landinrichting	Het inrichten van de ruimte in het landelijk gebied voor de functies, die het gebied vervult.
MER	Het Milieueffectrapport; dit is een openbaar document, waarin een voorgenomen activiteit (landinrichting) en de mogelijke alternatieven en de te verwachten gevolgen voor het milieu op systematische wijze worden beschreven. De Landinrichtingscommissie stelt een MER op voor besluiten, die over de desbetreffende activiteit moeten worden genomen.
Natuurontwikkelingsgebied	Deze gebieden heten nu nieuwe natuur. Het gaat om gebieden die goede mogelijkheden bieden voor het ontwikkelen van nieuwe natuur. Hiervoor zijn vaak maatregelen nodig om de inrichting te verbeteren.
Nieuwe natuur	Het gaat om gebieden die goede mogelijkheden bieden voor het ontwikkelen van nieuwe natuur. Hiervoor zijn vaak maatregelen nodig om de inrichting te verbeteren.
Morfologie	Verschijningsvorm van het landschap.
NGE	Nederlandse Grootte-Eenheid. Dit is een rekeneenheid, waarmee de economische betekenis van een bedrijf, van een groep bedrijven en van een afzonderlijke productierichting binnen een bedrijf of gebied kan worden aangegeven. De NGE is gebaseerd op de bruto standaardssaldo (bss) per dier of gewas. Dit is het saldo (opbrengst minus toegerekende kosten), dat in een basisperiode bij een doelmatige bedrijfsvoering onder normale omstandigheden kan worden verkregen. De bss en NGE worden regelmatig aangepast aan de veranderende economische ontwikkelingen. De omvang voor circa een volwaardige arbeidskracht is ca. 40 tot 50 NGE.
Ontsluiting	De toegankelijkheid van gronden en gebouwen; de wegen en paden en de openbaarheid daarvan.
Overstort	Nooduitlaat van de riolering bij piekafvoer.
Particulier beheer	Vorm van beheer van natuurgebieden door particulieren, niet zijnde particuliere natuurbeschermingsorganisaties. Met de overheid wordt een contract afgesloten.
PEHS	Provinciale Ecologische Hoofdstructuur.
Plantsoen	Jonge bomen en heesters gekweekt om er bossen en hagen mee te beplanten.
Populatie	Het totaal aan individuen van een soort binnen een bepaald gebied.

Reservaatsgebied	Deze gebieden heten nu nieuwe natuur. Het gaat om gebieden die goede mogelijkheden bieden voor het ontwikkelen van nieuwe natuur. Hiervoor zijn vaak maatregelen nodig om de inrichting te verbeteren.
Reliëf	De natuurlijke verschillen in hoogten van een gebied.
Taakstelling	Hectares grondverwerving door Bureau Beheer Landbouwgronden om het Landinrichtingsplan te kunnen uitvoeren.
Uitplaatsing	Het plaatsen van een boerderij buiten de begrenzing van het landinrichtingsgebied.
Utilitair	Uit oogpunt van verkeersveiligheid.
Vegetatie	Het ruimtelijk voorkomen van planten in samenhang met de plaats waar zij groeien en in de rangschikking, die zij spontaan hebben aangenomen.
Verdroging	De negatieve effecten van wijzigingen van de ontwatering en afwatering. Verdroging komt tot uiting in dalende grondwaterstanden, veranderde samenstelling van het water en de effecten daarvan op vegetaties.
Vermesting	Belasting van de bodem met meer meststoffen dan het gewas kan opnemen.
Verplaatsing	Verplaatsen van een boerderij binnen de begrenzing van het landinrichtingsgebied.
Versnippering	Bij natuurgebieden het uiteenvallen van grote aangesloten complexen in kleinere eenheden door onder andere wegen en bebouwing.
Verspreiding	Meststoffen en resten van gewasbeschermingsmiddelen worden via grondwater, lucht en/of op andere wijze verspreid.
Verstoring	Storen van dieren door lawaai, betreding e.d.
Verwijdering	Afvoeren van (vervuilde) bodems.
Verzuring	Door in regenwater opgeloste verzurende stoffen worden de bodems en het grondwater zuurder.

Bijlage 5

Literatuurlijst

1. Milieuknelpuntenanalyse Enschede-Zuid, L.B.L. 1996 (achtergronddocument).
2. Inrichtingsmaatregelen natuur Enschede-Zuid, L.B.L. 1995 (achtergronddocument).
3. Maatregelen en effecten waterhuishouding Enschede-Zuid, L.B.L. 1995 (achtergronddocument).
4. Maatregelen en effecten landbouw Enschede-Zuid, L.B.L. 1996 (achtergronddocument).
5. Planvoorstellen en effecten natuur Enschede-Zuid, 1996 (achtergronddocument).
6. Planvoorstellen en effecten landschap en cultuurhistorie Enschede-Zuid, L.B.L. 1996 (achtergronddocument).
7. Structuurschema Groene Ruimte, deel 3 kabinetsstandpunt, ministerie van LNV 1993.
8. Discussienota Visie Stadslandschappen, LNV-Directie Natuurbeheer 1995.
9. Balans Visie Stadslandschappen, LNV-Directie Natuurbeheer 1996.
10. Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (Vinex), deel 3, ministerie van VROM 1991.
11. Evaluatienota Water, Regeringsbeslissing, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1994.
12. Landinrichting in de jaren negentig, regeringsbeslissing, ministerie van LNV 1993.
13. Streekplan Twente, Provincie Overijssel 1990.
14. Herziening Streekplan Twente, 1996.
15. Waterhuishoudingsplan, Provincie Overijssel, 1991.
16. Beleidsplan Natuur en Landschap Overijssel (BNLO) 1992-1998, Provincie Overijssel 1992.
17. Evaluatie BNLO, Provincie Overijssel 1996.
18. Milieubeleidsplan 1995-2003, Provincie Overijssel 1995.
19. Concept Waterbeheersplan 1997-2000, waterschap Regge en Dinkel, 1996.
20. De bodemgesteldheid van het herinrichtingsgebied Enschede-Zuid, Staringcentrum 1991.
21. Historische geografische inventarisatie en waardering van de herinrichting Enschede-Zuid, Landview 1991.
22. Vegetatiekartering en hydrologisch onderzoek Enschede-Zuid, LB&P 1993.
23. Regionale hydrologische systeemanalyse Twente, Dienst Grondverkenning T.N.O. 1989.
24. Sanering riooloverstorten Boekelo, Heidemij Advies 1994.
25. Standaard Archeologische Inventarisatie herinrichting Enschede-Zuid, ROB 1989.
26. Landbouwstructuuradvies Enschede-Zuid, Provinciale Raad voor de Bedrijfsontwikkeling in de Landbouw in Overijssel 1992.
27. (Geo) hydrologische inventarisatie herinrichting Enschede-Zuid, LD-OV 1991.
28. Advies NBLF Enschede-Zuid, LNV-Consulentschap NBLF 1993.
29. Advies Openluchtrecreatie landinrichtingsproject Enschede-Zuid, LNV-Directie Openluchtrecreatie 1993.
30. Herstel Beken Enschede-Zuid, Heidemij Adviesbureau 1991.
31. Sanering rioolwateroverstorten Boekelo, Heidemij Advies 1994.
32. Toedelingsonderzoek herinrichting Enschede-Zuid, L.B.L. 1995.
33. Wegenstructuurnota Enschede-Zuid, L.B.L. 1994.
34. GIS-vegetatie in gebruik in het landinrichtingsproject Enschede-Zuid, LB&P 1993.
35. Startnotitie voor de Milieueffectrapportage, LC Enschede-Zuid, 1994.
36. Richtlijnen voor het milieueffectrapport landinrichtingsproject Enschede-Zuid, Provincie Overijssel 1994.
37. Beheers- en begrenzingenplan Enschede e.o., commissie Beheer Landbouwgronden 1995.
38. Particulier Natuurbeheer Boekelerhoek, werkgroep Boekelerhoek 1996.

39. Onderzoek naar de kwaliteit van grond, grondwater en gewas in het gebied Usselerveen/Buurserveen, Tebodin 1995.
40. Oriënterend bodem- en grondwateronderzoek Usselerveen en Buurserveen Gemeente Enschede en Haaksbergen, Grontmij N.V. 1984.
41. Globale uitwerking alternatieven voor opheffen hinder boerenbedrijven in herinrichtingsgebied Usseler- en Buurserveen, LAC-L.B.L. Centraal 1996.
42. Voorontwerpplan/milieueffectrapport voor de herinrichting Enschede-Zuid, Landinrichtingscommissie 1997.
43. Inspraakrapport herinrichting Enschede-Zuid, Landinrichtingscommissie 1998.
44. Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Landinrichting Enschede-Zuid, Commissie voor de milieueffectrapportage 1998.
45. Voorontwerp natuurgebiedsplan/beheersgebiedsplan Zuid-Twente, Provincie Overijssel 1999.

Colofon

Dit is een uitgave van Landinrichtingscommissie Enschede-Zuid

Postbus 10051, 8000 GB ZWOLLE

Telefoon: 038-4271131

Fax: 038-4271242

Samenstelling en eindredactie: Dienst Landelijk Gebied (DLG) in de provincie Overijssel

Kartografie: Dienst Landelijk Gebied Overijssel

Fotografie: Dienst Landelijk Gebied

Lay-out: Hoekman GrafiMedia B.V.

Druk: Drukkerij Hoekman Genemuiden B.V.

Bestelling: Dienst Landelijk Gebied